Nr 60.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om tillämplighet å vissa polismän av föreskrifter angående fjärdingsmän m. m.; given Stockholms slott den 20 mars 1925.

Under åberopande av bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1) lag om tillämplighet å vissa polismän av föreskrifter angående fjärdingsmän;

2) lag om ändrad lydelse av 17 kap. 11 § handelsbanken;

3) lag om ändrad lydelse av 4, 162 och 163 §§ utsökningslagen;

4) lag om ändrad lydelse av 23 § i förordningen den 10 augusti 1877 om nya utsökningslagens införande och vad i avseende därå iakttagas skall;

5) lag om ändring i vissa delar av lagen den 10 juli 1899 om ersättning av allmänna medel i vissa fall för skada, som förorsakats av ämbets- eller tjänsteman;

6) lag om ersättning till polisman för skada å kläder; samt

7) lag om ändrad lydelse av 2 § 4:o) i lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.

GUSTAF.

Torsten Nothin.

Förslag

till

Lag om tillämplighet å vissa polismän av föreskrifter angående fjärdingsmän.

Härigenom förordnas som följer:

Vad i lag eller författning finnes stadgat angående fjärdingsman skall, där ej annorledes förordnats, i tillämpliga delar gälla i avseende å polisman, som jämlikt lagen om polisväsendet i riket finnes anställd i polisdistrikt å landsbygden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1926.

Förslag

till

Lag om ändrad lydelse av 17 kap. 11 § handelsbalken.

Härigenom förordnas, att 17 kap. 11 § handelsbalken skall erhålla följande ändrade lydelse:

Därefter skola, utan förmånsrätt sig emellan, gäldas: kyrkors, fattigkassors och socknemagasiners fordringar hos deras föreståndare; kronans, rikets ständers, städers och allmänna av Konungen stadfästade kassors, penningeverks och inrättningars fordringar hos de tjänstemän, som äro satte att deras inkomster uppbära, för vad av sådan uppbörd hos dem innestår; fordringar hos utmätningsmän och andra, som äga att med utsökningsmål taga befattning eller fått utmätningsmans uppdrag att verkställa indrivning, för vad till dem i sådan egenskap överlämnats; så ock fordringar i övrigt hos kronans ämbets- eller tjänstemän för egendom, som desse, i och för ämbete eller tjänst, emottagit. Har ersättning av allmänna medel utgått för vad av ämbets- eller tjänsteman, eller av annan, som äger att med utsökningsmål taga befattning eller fått utmätningsmans uppdrag att verkställa indrivning, tillgripits och förskingrats, skall, där kronan av honom söker sitt åter, den fordran utgå med förmånsrätt, som nu är sagd.

Sedan uttages fordran å sådan på tiden efter konkursansökningens ingivande belöpande sjukhjälp eller livränta, som det enligt lag angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete åligger gäldenären att utgiva.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1926, men skall icke äga tillämpning i konkurs, vari beslut om egendomsavträde tidigare meddelats.

Förslag

till

Lag om ändrad lydelse av 4, 162 och 163 §§ utsökningslagen.

Härigenom förordnas, att 4, 162 och 163 §§ utsökningslagen skola erhålla följande ändrade lydelse:

4 §.

I Stockholm, så ock i annan stad, där utmätningsmannabefattningen anses icke kunna av en stadsfogde ensam fullgöras, må, om Konungen finner gott sådant medgiva, stadsfogde äga att för bestämt fall i sitt ställe till utmätningsman sätta annan man, som av överexekutor är antagen. Ej må stadsfogde åt annan uppdraga försäljning av fartyg, som i 94 § sägs, ej heller fördelning av köpeskilling för lös egendom i fall, då enligt 140 eller 141 § sammanträde för fördelningen erfordras; och äge Konungen även i övrigt föreskriva villkor för stadsfogdes rätt att i sitt ställe sätta annan man.

162 §.

Är ej utmätning förrättad och, där lös egendom av annat slag, än i 163 och 165 §§ sägs, tagits i mät, försäljning därav verkställd inom två månader, sedan landsfiskal emottagit de handlingar, som i 54 och 56 §§ nämnas, och inom en månad, sedan stadsfogde sådana handlingar emottagit; svare utmätningsmannen själv för det belopp, varför utmätning bort ske, i den mån han ej förmår visa, att skada av dröjsmålet icke uppkommit.

Styrker utmätningsmannen, att borgenär lämnat gäldenär anstånd med betalningen eller att för utmätning eller försäljning mött hinder, som utmätningsmannen ej kunnat förekomma, vare han från all ansvarighet fri. Möter sådant hinder, bör det, vid äventyr att det eljest ej må till ursäkt räknas, genast antecknas i den dagbok, som skall av utmätningsmannen hållas.

Har för bestämt fall utmätningsman sist andra söckendagen efter emottagandet av de i 54 och 56 §§ omförmälda handlingarna i sitt ställe, enligt vad särskilt finnes stadgat, satt annan till utmätningsman samt därom omedelbart gjort anteckning i dagboken, skall den ansvarighet, som enligt vad ovan sagts åligger utmätningsmannen, i stället gälla den till utmätningsman satte; dock skall hinder, som avses i andra stycket, för att lända denne till ursäkt genast skriftligen anmälas hos utmätningsmannen.

163 §.

Är fartyg, i annat fall än i 165 § sägs, eller gods i fartyg utmätt, eller skall utmätt fordran eller rättighet säljas, och varder ej det utmätta sålt å landet inom tre månader och i stad inom två månader efter det utmätningsmannen emottagit de i 54 och 56 §§ nämnda handlingar; vare om ansvarigheten lag som i 162 § sägs.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1926.

Förslag
till
Lag om ändrad lydelse av 23 § i förordningen den 10 augusti 1877 om nya utsökningslagens införande och vad i avseende därå iakttagas skall.

Härigenom förordnas, att 23 § i förordningen den 10 augusti 1877 om nya utsökningslagens införande och vad i avseende därå iakttagas skall, enligt detta lagrums lydelse i lagen den 11 oktober 1912 (nr 212), skall i nedan angivna del erhålla följande ändrade lydelse:

Finner — — — — — — — — efterrättelse:

1. Magistrat äge att för visst fall till utmätningsman i sitt ställe sätta annan, som av Konungens befallningshavande godkänd är; dock må magistrat ej åt annan uppdraga försäljning av fast egendom eller av fartyg, som i 94 § i nya lagen sägs, ej heller fördelning av köpeskilling för fast egendom eller för lös egendom i fall, då enligt 140 eller 141 § i samma lag sammanträde för fördelningen erfordras.

2. Det — — — — — — — — — utföres.

3. Vad — — — — — — — — — äro.

4. Skall — — — — — — — — — magistrat.

5. I — — — — — — — — — — överexekutor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1926, och skall i följd härav från och med samma dag sista stycket i övergångsbestämmelsen till lagen den 14 juni 1917 om ändring i vissa delar av utsökningslagen upphöra att gälla.

Förslag
till
Lag om ändring i vissa delar av lagen den 10 juli 1899 om ersättning av allmänna medel i vissa fall för skada, som förorsakats av ämbets- eller tjänsteman.

Härigenom förordnas, dels att rubriken till lagen den 10 juli 1899 om ersättning av allmänna medel i vissa fall för skada, som förorsakats av ämbets- eller tjänsteman, skall erhålla följande ändrade lydelse: »Lag om ersättning av allmänna medel i vissa fall för skada, som förorsakats av ämbets- eller tjänstemän med flera», dels att 5 § i nämnda lag skall erhålla den ändrade lydelse, nedan sägs, och dels att till lagen skall såsom dess 6 § fogas ett stadgande av nedanstående avfattning:

5 §.

Vad förut i denna lag är stadgat skall äga tillämpning jämväl där ämbets- eller tjänsteman, varom i 1 § sägs, tillgriper och förskingrar

vad han fått om händer enligt lagen om införsel i avlöning, pension eller livränta,

gods, penningar eller annat, som vid handräckning enligt lagen om avbetalningsköp av honom tagits om händer,

vad han fått om händer enligt särskilda stadganden om indrivning av kommunalutskylder, allmänna avgifter med mera,

influtna bötesandelar, vilka ej tillkomma kronan, eller

vad för fullföljd av talan blivit nedsatt och å tjänstens vägnar av honom tagits om händer;

så ock där landsfiskal tillgriper och förskingrar andra medel, som av honom å tjänstens vägnar till redovisning emottagits.

I fall, som i denna § sagda äro, skall dock ersättning av allmänna medel ej utgå för vad ledamot i magistrat eller stadsfogde tillgriper och förskingrar av stadens medel.

6 §.

Vad ovan finnes stadgat om ämbets- eller tjänsteman skall i tillämpliga delar gälla i avseende å en var annan, som enligt 1 kap. utsökningslagen eller 23 § i förordningen den 10 augusti 1877 om nya utsökningslagens införande med mera äger att med utsökningsmål taga befattning, så ock å den, som enligt särskilda stadganden om indrivning av kommunalutskylder, allmänna avgifter med mera eller om indrivning och redovisning av böter av utmätningsman erhållit i uppdrag att verkställa indrivning eller utmätning; dock skall ersättning av allmänna medel ej utgå för vad exekutionsbetjänt i stad, som icke lyder under landsrätt, tillgriper och förskingrar av stadens medel.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1926, men skall icke äga tillämpning i avseende å tillgrepp och förskingring, som dessförinnan skett.

Förslag
till
Lag om ersättning till polisman för skada å kläder.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Har polisman fått sina kläder sönderrivna eller eljest skadade under utövning av polistjänst, därunder inbegripen, vad angår polisman, som är anställd i polisdistrikt å landsbygden, jämväl handräckningsverksamhet, äge rätt till ersättning härför. Ersättningen skall gäldas av statsverket eller, om polismannen jämlikt 2, 5 eller 6 § i lagen om polisväsendet i riket är anställd i polisdistrikt, vilket utgöres av stad eller av köping, som enligt särskild bestämmelse är pliktig att bekosta för köpingen erforderlig polispersonal, samt skadan ej inträffade under tjänstgöring, som polismannen jämlikt 5 eller 6 § i sagda lag haft att fullgöra utom det område, för vilket han är anställd, av polisdistriktet.

Länsstyrelsen bestämme det ersättningsbelopp, som må tillkomma polismannen. Ansökning om ersättning må icke ske senare än tre månader efter

det skadan skedde, där icke sökanden visar laga förfall, och skall vara åtföljd av utredning angående skadans uppkomst och värde.

Beslut om ersättning, varom ovan sägs, gånge i verkställighet ändå att det icke vunnit laga kraft. Skriftligt besked om beslutet skall, där det begäres, utan avgift tillhandahållas ersättningssökanden.

2 §.

Har skada, som i denna lag sägs, orsakats genom brottslig gärning, pröve domstolen i samband med åtal för den brottsliga gärningen, på yrkande av allmän åklagare, om och intill vilket belopp tilltalad, som orsakat skadan, skall återgälda statsverket eller polisdistrikt ersättning, som enligt denna lag utgivits eller kan komma att utgivas.

3 §.

Närmare föreskrifter angående tillämpningen av denna lag meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1926, från och med vilken dag lagen den 30 mars 1920 om ersättning i vissa fall av allmänna medel till polisman för skada å kläder skall upphöra att gälla.

Förslag
till
Lag om ändrad lydelse av 2 § 4:o) i lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.

Härigenom förordnas, att 2 § 4:o) i lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt, enligt detta lagrums lydelse i lagen den 4 juli 1913 (nr 115), skall erhålla följande ändrade lydelse:

4:o) mål om avlöningsförmåner, därunder inbegripet provision, anmärknings- och aktoratsarvode, ersättning för viss förrättning eller visst uppdrag, bostadsförmån, hyresbidrag, sjukvård, beklädnadsersättning och dylikt, om resekostnads- och traktamentsersättning, om delaktighet i eller avgifter till pensionsinrättning eller annan sådan allmän anstalt eller kassa, om rätt till pension eller dylik förmån, allt enligt gällande föreskrifter eller överenskommelser;

mål om ersättning till polisman för skada å kläder;

mål om annan ersättning, såvitt den enligt gällande författningar utgår av statsmedel och anspråket ej är framställt mot riksförsäkringsanstalten;

mål om sådant bidrag eller understöd av statsmedel, som statskontoret, tillsynsmyndigheten över sjukkasseväsendet eller Konungens befallningshavande enligt gällande författningar må bevilja eller skall på rekvisition utbetala;

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1926.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 februari 1925.

Närvarande:

Statministern SANDLER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden OLSSON, NOTHIN, HANSSON, LINDERS, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Nothin, anför efter gemensam beredning med cheferna för social- och finansdepartementen:

På föredragning av chefen för socialdepartementet har Kungl. Maj:t denna dag beslutat att till riksdagen avlåta proposition med förslag till lag om polisväsendet i riket m. m. Den omorganisation av rikets polisväsen, som i nämnda proposition föreslås, innefattar bland annat följande: För polisverksamhetens upprätthållande skall riket vara indelat i polisdistrikt. Stad liksom köping, vilken enligt särskild bestämmelse är skyldig att själv bekosta för köpingen erforderlig polispersonal, skall bilda särskilt distrikt. I polisdistrikten på landsbygden skola anställas polismän, ej mindre för egentlig polisverksamhet, varmed här avses att upprätthålla allmän ordning och säkerhet, verkställa spaning och annan undersökning angående brott samt i övrigt fullgöra den polisverksamhet, som föranledes av särskilda stadganden eller hävdvunnet bruk, än även till biträde vid åtgärd i utsökningsmål, vid indrivning av utskylder eller böter samt vid annan handräckning. Hinder möter icke att i visst polisdistrikt ordna arbetet så, att viss eller vissa polismän antingen helt befrias från handräckningsarbete eller helt sysselsättas med sådant. Polisman, på vilken handräckningsverksamhet ankommer, skall vara pliktig att för de av honom i tjänsten omhänderhavda medlen ställa uppbördsborgen av svensk försäkringsanstalt till det belopp, länsstyrelsen för varje särskilt fall bestämmer. Dessa polismän skola ersätta såväl nu förefintliga köpingspoliser och s. k. extra polismän som de nuvarande fjärdingsmännen. De skola tillsättas av en polisstyrelse, i detta fall bestående av två ledamöter, utsedda av Kungl. Maj:t, och tre ledamöter, utsedda av vederbörande landsting. Innan ordinarie polisman, anställd i polisdistrikt å landsbygden, tillsättes, skall tillfälle att yttra sig över de sökande hava beretts viss kommunal myndighet. I köping, som bildar eget polisdistrikt, må ej, där invånarantalet överstiger 2,000, utan länsstyrelsens medgivande till ordinarie polisman antagas annan än den, som genomgått lägre kurs i polisskola. Detsamma skall gälla annat polisdistrikt på landsbygden, vars invånarantal överstiger 5,000. Ordinarie polisman skall hava fyllt 21 år. I städerna skola för

upprätthållande av egentlig polisverksamhet polismän anställas. Till förstärkning av den för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet avsedda polisstyrkan inom visst landstingsområde skola polismän kunna anställas för landstingsområdet. I de polisdistrikt, Kungl. Maj:t bestämmer, skola polismän för hela rikets behov finnas anställda. Jämlikt 5 § i förenämnda lagförslag skola vissa större städer vara skyldiga att i närmare bestämd omfattning vid tillfälligt behov av polisförstärkning å annan ort tillhandahålla s. k. reservpolismän för att å sistnämnda ort biträda vid upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet. Jämlikt 6 § i samma lagförslag skola nyssberörda större städer vara pliktiga att hålla för vederbörande stads behov erforderlig specialutbildad kriminalpolispersonal (kriminalpolisavdelning), varjämte stad, där kriminalpolisavdelning finnes, skall vara pliktig att, om och till det antal Kungl. Maj:t förordnar, anställa kriminalpolismän för användning huvudsakligen utom staden. Utom de i 5 och 6 §§ av nyssnämnda lagförslag omförmälda polismännen skola jämlikt 7 § i samma förslag polismän, som anställts i andra polisdistrikt på landsbygden än förutnämnda köpingar, ävensom polispersonal, som anställts för landstingsområde eller i visst polisdistrikt för hela rikets behov, kunna användas för polisverksamhet utom det område, där vederbörande polisman är anställd. Statsverket skall helt bekosta den personal, som i visst polisdistrikt anställes för hela rikets behov, ävensom vidkännas så gott som hela kostnaden för sådan kriminalpolispersonal, som anställes i viss stad för användning huvudsakligen utom staden. Till polisman, anställd för landstingsområde eller i annat polisdistrikt på landsbygden än köping, som förut berörts, bidrager staten med $^1/_3$ av personalkostnaden (avlöning, pensioneringskostnad m. m.). I övrigt bestridas kostnaderna för polispersonal, som anställts för visst landstingsområde eller i visst polisdistrikt, av vederbörande landsting eller distrikt. Den föreslagna organisationen skall, såvitt den avser städer, förutnämnda köpingar och landsting, träda i kraft den 1 januari 1926. I vad den angår övriga polisdistrikt å landsbygden skall den genomföras successivt under en övergångsperiod av omkring 6 år, under vilken polisverksamheten där sålunda kommer att ombesörjas å vissa håll av de enligt nuvarande ordning tillsatta fjärdingsmännen och å andra av polismän.

Till grund för förenämnda proposition ligger dels ett inom socialdepartementet på grundval av äldre sakkunnigutredningar under hösten 1924 med biträde av en särskilt tillkallad sakkunnig utarbetat, propositionen bifogat förslag, i propositionen benämnt 1924 års förslag, och dels utlåtanden, som över 1924 års förslag avgivits av två för granskning därav under nämnda höst tillkallade sakkunnigkommissioner, i propositionen benämnda sakkunniga av september 1924 och sakkunniga av november 1924.

I samband med att nyssnämnda förslag och utlåtanden inom socialdepartementet bearbetats för proposition hava till justitiedepartementets handläggning överlämnats vissa i 1924 års förslag ingående författningsförslag.

Dessa utgöras av fyra förslag till lagar av allmän civillags natur och två förslag till administrativa författningar.

De förra äro förslag till:

1) lag om ändrad lydelse av 17 kap. 11 § handelsbalken,

2) lag om ändrad lydelse av 4 och 162 §§ utsökningslagen,

3) lag om ändring i vissa delar av lagen den 10 juli 1899 om ersättning av allmänna medel i vissa fall för skada, som förorsakats av ämbets- eller tjänsteman,

4) lag om ersättning till polisman för skada å kläder.

De senare innefatta dels viss ändring i gällande förordning angående indrivning och redovisning av böter och dels vissa bestämmelser om tillämpningen av den under 4) anmärkta lagen.

Vidare har till justitiedepartementets handläggning överlämnats en såsom övergångsbestämmelse till den föreslagna lagen om polisväsendet i riket i 1924 års förslag upptagen bestämmelse, avseende att fastslå, att nu gällande lag- och författningsbestämmelser angående fjärdingsmän skola äga tillämpning å de polismän, som skola övertaga fjärdingsmännens uppgifter.

Då jag nu går att anmäla de av nämnda förslag, som äro av allmän civillags natur, ber jag till en början att få erinra om, att de under 1)—3) anmärkta lagförslagen innefatta de legislativa förändringar, som erfordras, för att genomföra, att utmätningsman befrias från ansvar för fel eller försummelse av substitut, medan det under 4) anmärkta lagförslaget avser att såsom en följd av att städer och vissa köpingar uttryckligen förklarats pliktiga att vidkännas kostnaden för sitt polisväsen, fastslå, att denna princip äger tillämpning jämväl i avseende å polismans rätt till ersättning för skada å kläder. Vad den tidigare i övergångsbestämmelsen till den föreslagna lagen om polisväsendet i riket upptagna föreskriften, vilken likaledes är av allmän civillags natur, avser, framgår av vad jag redan anfört.

Tillämpning å polismän av vissa bestämmelser angående fjärdingsmän.

Jag tillåter mig att börja med sistnämnda bestämmelse.

Föreskrifter angående fjärdingsmän förefinnas i ett flertal författningar.

Sålunda stadgas i 11 kap. 37 § rättegångsbalken, att fjärdingsman skall utan särskilt förordnande vara stämningsman.

Enligt 11 kap. 38 § rättegångsbalken gäller av fjärdingsman meddelat intyg om verkställd delgivning såsom fullt bevis, att delgivningen blivit så verkställd, som intyget innehåller, därest fjärdingsmannen verkställt delgivningen enligt förmans uppdrag.

34 § i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet stadgar, att tillsynen över vägväsendet närmast under Konungens befallningshavare utövas av landsfiskalen med biträde av fjärdingsmän.

Enligt § 4 i stadgan den 29 januari 1886 angående vad iakttagas bör vid rättsmedicinsk undersökning av död människas kropp har fjärdingsman att på kallelse av vederbörande läkare inställa sig för att närvara vid dylik undersökning samt att för undersökningen meddela handräckning i vissa avseenden.

§ 3 i förordningen den 14 december 1917 angående föreskrifter om indrivning av krono- och kommunalutskylder, allmänna avgifter m. m. (restindrivningsförordning) stadgar, att utmätningsman må åt fjärdingsman upp-

draga att för indrivning av medel, som i förordningen avses, förrätta utmätning av lös egendom.

Enligt § 7 i förordningen den 14 december 1917 angående indrivning och redovisning av böter må utmätningsman åt fjärdingsman uppdraga att för indrivning av böter förrätta utmätning av lös egendom.

Departementschefen.

Att i samband med omorganisationen av polisväsendet ändra samtliga dylika stadganden kan icke komma i fråga redan på den grund, att under tiden till år 1932 fjärdingsmän och polismän skola finnas jämsides med varandra. Däremot torde det vara lämpligt att härom utfärda en särskild författning, och jag har i enlighet härmed i huvudsaklig överensstämmelse med 1924 års förslag låtit upprätta förslag till lag om tillämplighet å vissa polismän av föreskrifter angående fjärdingsmän.

Genom den sålunda föreslagna bestämmelsen skulle vad som gäller angående fjärdingsmän bliva att tillämpa jämväl å de befattningshavare, som komma att ersätta den nu å landsbygden med egentlig polisverksamhet sysselsatta personalen. Häri ser jag icke någon olägenhet; de nya befattningshavarna komma ju att bliva minst lika kompetenta som de nuvarande fjärdingsmännen. Tillika må erinras om att antalet av de polismän, som skola ersätta fjärdingsmännen, skall bliva betydligt mindre än dessas. Häri ligger en särskild anledning att i det avseende, som avhandlas i 11 kap. 37 § rättegångsbalken, giva polismännen på landsbygden samma ställning som de nuvarande fjärdingsmännen.

Uppenbart torde vara, att den föreslagna bestämmelsen ej kan få tillämpas så, att t. ex. en utmätningsman skulle kunna uppdraga restindrivning åt en polisman, som enligt meddelad föreskrift endast skulle hava att ägna sig åt egentlig polisverksamhet. En dylik tillämpning torde lämpligen böra förebyggas genom att man låter här ifrågavarande lagar och författningar allenast i tillämpliga delar gälla i avseende å de nya polismännen.

Utmätningsmans befrielse från ansvar för substitut.

Förordningen den 11 dec. 1766.

Beträffande frågan om utmätningsmans befrielse från ansvar för fel eller försummelse av substitut må följande nämnas.

Bestämmelser rörande sådant ansvar förefinnas sedan lång tid tillbaka i svensk rätt. Sålunda föreskrevs i förordningen den 11 december 1766 angående kronofogdars skyldighet och ansvar i utmätningsmål bland annat, att om kronofogde ej inom tre månader från den dag, utmätningsutslaget eller domen honom tillhandakom, fullgjorde sin skyldighet med utmätning eller gitte visa, att borgenären lämnat längre anstånd, kronofogden själv svarade för den summa, som skulle utmätas. I förordningen anmärktes tillika, att underbetjäningens (länsmans) dröjsmål och efterlåtenhet ej längre skulle gälla för kronofogden och att han icke borde anförtro länsmannen en sådan förrättning, med mindre kronofogden vore »fulleligen försäkrad» om länsmannens skyndsamhet i expeditionen.

Nyssberörda påföljd för försummelse träffade enligt brevet den 13 juli 1775 jämväl magistrat, som ej fullgjorde sin skyldighet med utmätning inom fjorton dagar från det vederbörande utslag till magistraten avlämnades.

Det ansvar för substitut, som sålunda konstituerades, torde, såsom av de refererade författningarna framgår, närmast hava avsett substitutets underlåtenhet att verkställa åtgärd.

En något mera vittgående ansvarsskyldighet åsyftades i lagkommitténs förslag till allmän civillag av år 1826. Där föreslogs nämligen i 1 kap. 7 § utsökningsbalken, att kronofogde skulle äga att uppdraga utmätning åt länsman, men hade att i sådant fall själv svara till den skada, i och för utmätningsåtgärden, som kunde komma av länsmannens vållande. Därjämte upptogs i förslaget (4 kap. 19 § utsökningsbalken) ett särskilt stadgande om skyldighet för kronofogde eller stadsfogde att, om ej utmätning och försäljning av lös egendom skett inom viss angiven tid, själv svara för det, som utmätas borde, där han ej visade, att borgenären lämnat gäldenären anstånd med betalningen eller att egendomen ej kunnat säljas å tid, som därföre rätteligen utsatt och kungjord varit. Såsom motivering till det förra stadgandet anfördes, att en sådan den ene tjänstemannens ansvarighet för den andres åtgärd i detta fall blivit påkallad av nödvändigheten att bereda säkerhet för borgenärens rätt och gjordes skäligt genom möjligheten och lättheten för kronofogden att kontrollera den honom underlydande tjänstemannens göromål och att försäkra sig själv emot lidande och förlust genom dennes vållande. Lagkommittén 1826.

Nya bestämmelser angående utmätningsmans ansvar för redovisningen meddelades genom förordningen den 21 mars 1835 angående åtskilliga stadganden i avseende å utmätning. Denna förordning fastställde vissa tider, inom vilka utmätning skulle ske samt försäljning verkställas och betalning borgenärerna tillhandahållas. Förordningen innehöll vidare, att skyldighet att svara för det, varför utmätning sökts, inträdde, om kronofogden eller magistraten ej iakttoge de bestämda tiderna och ej kunde visa, att borgenär lämnat anstånd med betalningen eller att, oaktat vidtagna lagliga åtgärder till utmätning och försäljning samt köpeskillingens indrivande, sådana hinder därvid mött, som av kronofogden eller magistraten ej kunnat förekommas. Dylikt hinder skulle, vid äventyr att det eljest ej finge till ursäkt räknas, antecknas i vederbörande diarium. Förordningen den 21 mars 1835.

Medan sålunda 1835 års förordning icke genomförde den utvidgning av utmätningsmans ansvar för substitut, som upptagits i lagkommitténs förslag, följdes däremot detta av lagberedningen, vars år 1850 framlagda förslag till utsökningsbalk i hithörande delar (1 kap. 7 § och 4 kap. 45 §) överensstämde med lagkommitténs förslag. Lagberedningen 1850.

Nytt förslag till utsökningslag framlades år 1871 av en för utarbetande av förslag till förändrad lagstiftning angående utsökningsväsendet m. m. år 1868 tillsatt kommitté. I sistnämnda förslag hade kronofogdes ansvar för substitut likaledes reglerats i överensstämmelse med 1 kap. 7 § i lagkommitténs förslag till utsökningsbalk. Därjämte innehöll förslaget stadganden, enligt vilka dels kronofogde eller stadsfogde, som ej iakttoge fastställd tid för utmätning av lösören och den utmätta egendomens försäljning, skulle själv svara för den skada, som därav timat, där han ej visade, att borgenären lämnat gäldenären anstånd med betalningen eller att för utmätning, försälj- 1868 års kommitté.

ning eller köpeskillingens indrivande mött hinder, som fogden ej kunnat förekomma.

Såväl i lagberedningens som i 1871 års förslag funnos därjämte bestämmelser angående det fall, att förrättare av auktion å fast egendom ej inom bestämd tid efter köpeskillings förfallande till betalning tillhandahölle borgenären vad honom därav tillkomme; dessa bestämmelser överensstämde med vad som för enahanda fall stadgats i avseende å tillhandahållande av köpeskilling för lös egendom.

Nya lagberedningen 1876.

Frågan om en reform av utsökningslagstiftningen överlämnades sedermera till nya lagberedningen, som år 1876 framlade förslag till utsökningslag. Huruvida detta förslag står på samma ståndpunkt som det närmast föregående, är ej alldeles klart. I 1 kap. 3 § hade, i överensstämmelse med vad som föreskrivits i 8 § i instruktionen för kronofogdarna den 10 november 1855, upptagits ett stadgande, enligt vilket kronofogde, som satte annan till utmätningsman i sitt ställe — kronofogde skulle härutinnan äga anlita länsman eller annan man, som av Konungens befallningshavande antagits — själv skulle svara för redovisningen. Därjämte föreskrevs i 6 kap. 139 §, att, om föreskrivna tider för utmätning och försäljning av annan lös egendom än fartyg, gods i fartyg, fordran eller rättighet ej iakttoges, fogden själv skulle svara för det belopp, varför utmätning bort ske, där han ej visade, att borgenären lämnat gäldenären anstånd med betalningen eller att för utmätning eller försäljning mött hinder, som fogden ej kunnat förekomma, samt att hinder, vid äventyr att det eljest ej finge till ursäkt räknas, skulle genast fullständigt antecknas i dagboken. I 6 kap. 140 § lämnades enahanda bestämmelse beträffande utmätning och försäljning av fartyg, gods i fartyg, fordran och rättighet. I motiven framhölls beträffande det förra stadgandet, att man väl kunde invända, att det vore obilligt att låta fogden svara för försummelse av den, vars biträde han, på grund av mängden av anmälda utmätningsärenden, ej kunde undgå att anlita, men att denna ansvarighet vore påkallad av nödvändigheten att bereda säkerhet för borgenärens rätt och därför ej kunde eftergivas, vartill komme, att kronofogden utan synnerlig svårighet borde kunna kontrollera ställföreträdarens åtgärder och därigenom skydda sig mot förlust.

Vid förslagets granskning i högsta domstolen anmärkte fyra ledamöter, att enligt deras uppfattning stadgandet i 1 kap. 3 § innebure, att kronofogdar, vad anginge andra förrättningar än utmätningar, ej alls skulle svara för substitutets fel eller försummelser samt att beträffande utmätningar hans ansvarighet ej skulle vara annan än som i 139 § omförmältes. Dessa ledamöter hemställde därför, att till undvikande av missförstånd skulle utsägas, att kronofogden svarade för redovisningen efter ty i 139 § stadgades. En ledamot anförde åter, att det av motiven syntes framgå, det meningen varit att göra kronofogden ansvarig jämväl för förlust, som kunde drabba borgenären till följd av ställföreträdarens försummelse och felaktighet vid ärendets behandling, samt att en sådan ansvarighet i allmänhet hittills ansetts följa av gällande stadganden, ehuru dessa i ordalagen lede av enahanda

obestämdhet som förslaget. Under hänvisning till förut refererade äldre förslag förklarade sig bemälde ledamot anse den i dem förekommande bestämmelsen vara till både syftning och tydlighet att föredraga framför den föreslagna. Beträffande 139 § — 140 § innehöll liksom dess motsvarighet, 163 § i gällande lag, beträffande påföljden för där avhandlad försummelse blott en hänvisning till den närmast föregående paragrafen — anmärkte högsta domstolen, att som fel och försummelse av den, vilken kronofogden satt till utmätningsman i sitt ställe, icke borde ända kronofogden till befrielse från ansvarighet för redovisningen, hinder för utmätning eller försäljning borde vara sådant, som *utmätningsmannen* ej kunnat förekomma.

Gällande lagstiftning.

I anledning av de framställda anmärkningarna erhöll 3 § utsökningslagen i propositionen till 1877 års riksdag i nu ifrågavarande del följande lydelse: »Kronofogde äger att för bestämt fall till utmätningsman i sitt ställe sätta länsman eller annan man, som av Konungens befallningshavande antagen är; svare dock vid utmätning kronofogden själv för redovisningen och för skada, som av utmätningsmannens fel eller försummelse kan komma.» Samtidigt iakttogs den av högsta domstolen beträffande 139 § framställda anmärkningen. Till motivering av den i 3 § vidtagna ändringen anförde föredragande departementschefen bland annat, att, med hänsyn till nödvändigheten att bereda trygghet för borgenären vid utsökande av penningefordran, kronofogdens ansvarighet för substitut borde vid utmätningsförrättningar vara fullständig, att kronofogden, som hade sig ålagt att ställa uppbördsborgen, måste anses erbjuda trygghet för borgenären, medan så icke alltid vore förhållandet med substitutet, samt att därför bedömandet av substitutets vederhäftighet måste överlämnas åt kronofogden på hans ansvar.

Vid riksdagsbehandlingen fogades till 3 § på förslag av det särskilda utskott, som tillsatts för lagförslagets behandling, ett andra stycke, varigenom stadsfogde i Stockholm, så ock i annan i stad, där utmätningsmannabefattningen icke ansåges kunna av en stadsfogde ensam fullgöras, berättigades att med Kungl. Maj:ts medgivande under enahanda ansvar, som första stycket stadgade för kronofogde, för bestämt fall i sitt ställe sätta annan man, som av överexekutor antagits. Påpekas må, att enligt den i anslutning till 1877 års utsökningslag utfärdade förordningen den 12 juli 1878 angående stadsfogdes tillsättning och om villkoren för erhållande av sådan befattning stadsfogde är skyldig att för de medel, han i och för tjänsten får om händer, ställa pant eller borgen, som icke må bestämmas lägre än vad för kronofogde blivit stadgat.

Av de bestämmelser, som sålunda kommo att inflyta i 1877 års utsökningslag, upphävdes den, som avsåg kronofogdes ansvar för substitut, i sammanhang med kronofogdetjänsternas indragning. Landsfiskalerna, som nu äro utmätningsmän på landet, äga icke rätt att sätta annan i sitt ställe. Däremot kan, enligt den nu gällande lydelsen av 3 § utsökningslagen, länsstyrelsen för bestämt fall eller inom visst område förordna lämplig person att på eget ansvar i landsfiskals ställe vara utmätningsman. Bestämmelsen om stadsfogdes ansvarighet för substitut återfinnes i sak oförändrad i 4 §

utsökningslagen. De från början i 139 och 140 §§ utsökningslagen upptagna bestämmelserna om utmätningsmans ansvar vid försummelse att iakttaga föreskrivna tider för utmätning och försäljning av lösegendom i fall, då utmätningsman äger sätta annan i sitt ställe — bestämmelser, som enligt vad av det anförda framgår jämväl inkludera ansvar för försummelse av substitut — förefinnas numera i 162 och 163 §§ utsökningslagen.

Bestämmelserna hava emellertid undergått ändringar vid olika tillfällen. Genom lag den 15 december 1911 angående ändrad lydelse av 139 § utsökningslagen erhöll denna paragraf följande avfattning:

»Är ej utmätning förrättad och, där lösegendom av annat slag, än i 140 § sägs, tagits i mät, försäljning därav verkställd inom två månader, sedan kronofogde emottagit de handlingar, som i 54 eller 56 § nämnas, och inom en månad, sedan stadsfogde sådana handlingar emottagit; svare fogden själv för det belopp, varför utmätning bort ske, i den mån han ej förmår visa, att skada av dröjsmålet icke uppkommit.

Styrker fogden, att borgenär lämnat gäldenär anstånd med betalningen eller att för utmätning eller försäljning mött hinder, som utmätningsmannen ej kunnat förekomma, vare han från all ansvarighet fri. Möter sådant hinder, bör det, vid äventyr att det eljest ej må till ursäkt räknas, genast antecknas i den dagbok, som skall av utmätningsmannen hållas.»

Genom lag den 11 oktober 1912 ändrades paragrafnumren och hänvisningen i den förra paragrafen till 140 § ändrades till att avse 163 §. Genom lag den 14 juni 1917 utbyttes, såsom en följd av utmätningsmansfunktionernas överflyttande från kronofogdarna till landsfiskalerna, i 162 § ordet »fogden» på båda ställena mot ordet »utmätningsmannen», varjämte från tillämplighetsområdet för såväl 162 som 163 § undantogs försäljning av vissa fartyg, som enligt 90 § icke må försäljas av annan än överexekutor eller av honom förordnad förrättningsman. Då vid den senare lagändringen någon ändring av underexekutors ansvarighet för substitut icke åsyftades, följer därav, att ordet utmätningsman kom att i paragrafens andra stycke användas i två betydelser. Det avser alltså på det förra stället underexekutorn, landsfiskalen eller stadsfogden, på det senare underexekutorn eller stadsfogdes substitut enligt 4 § utsökningslagen.

I detta sammanhang må erinras om att enligt 23 § promulgationslagen till utsökningslagen magistrat i vissa fall enligt Kungl. Maj:ts förordnande utövar utmätningsmansbefattningen samt att magistraten i sådant fall äger att till utmätningsman i sitt ställe sätta annan, som av Kungl. Maj:ts befallningshavande är antagen, därvid för magistrat skall gälla vad om kronofogde i 3 § utsökningslagen enligt dess ursprungliga lydelse fanns stadgat.

Rätt att sätta annan i sitt ställe tillkommer, utom stadsfogde i Stockholm, jämväl förste stadsfogden i Göteborg samt stadsfogdarna i Malmö, Norrköping, Gävle, Jönköping, Borås, Västerås och Karlskrona.

Till närmare upplysning angående det sätt, varpå vederbörande sökt skydda sig mot ersättningsskyldighet i följd av ansvarigheten för substitut, må följande redogörelse för förhållandena i Stockholm meddelas:

Såsom substitut enligt 4 § utsökningslagen anlitas av förste stadsfogden, vilken handhar utsökningsmål, som behandlas enligt utsökningslagen, fem ordinarie och två extra domsverkställare. Intill år 1924 var varje domsverkställare skyldig att ställa en uppbördsborgen å 3,000 kronor. Denna skyldighet bortföll emellertid från och med nämnda år i samband med att Stockholms stad lät till ett belopp av 100,000 kronor kollektivt försäkra all i stadens tjänst anställd, penningförvaltande personal med undantag av gas- och elektricitetsverkets. Utöver den uppbördsborgen, som sålunda förefinnes för förskingring av domsverkställarna, ställes emellertid av dessa särskild säkerhet, närmast avsedd att täcka risken för fel och försummelser i tjänsten. Denna särskilda säkerhet har såsom regel ställts på det sätt, att varje domsverkställare tillförbundits att å bankräkning hava innestående visst belopp, som icke må uttagas utan förste stadsfogdens medgivande. Beloppet är numera begränsat till 5,000 kronor, men detta belopp utkräves icke till fullo, innan domsverkställarna varit under någon tid anställda i sin befattning. Å andra sidan hava vissa av domsverkställarna betydligt högre belopp än 5,000 kronor innestående till förste stadsfogdens säkerhet. Någon svårighet för domsverkställarna att göra de bankinsättningar, som sålunda fordras, lärer icke föreligga. Domsverkställarna åtnjuta av staden en grundlön å 3,120 kronor jämte tre löneförhöjningar å vardera 300 kronor efter 3, 6 och 9 års tjänst. Till denna lön kommer dessutom dyrtidstillägg. Därjämte uppbära domsverkställarna vissa sportler, som beräknats till 3,000 kronor om året för en var av dem, men för närvarande uppgå till högre belopp än det beräknade. Domsverkställarna äro pliktiga att inom tio dagar, från det ärende till dem överlämnats, verkställa utmätning eller försök därtill. Iakttages icke denna tid, företager stadsfogden, där så erfordras, undersökning om anledningen till dröjsmålet. Med försäljningen av det utmätta hava domsverkställarna ej annan befattning än att de avlämna utmätt egendom till Stockholms stads auktionsverk, som ombesörjer försäljningen. Omfattningen av domsverkställarnas verksamhet framgår av följande tablå över antalet av de till förste stadsfogden inkomna ärendena och beloppet av indrivna medel under åren 1919—1923.

År	Antal ärenden	Indrivna belopp
1919	5,231	1,083,133: 24
1920	5,446	1,532,867: 19
1921	7,170	1,361,828: 67
1922	7,780	1,775,416: 61
1923	6,896	1,041,030: 44
1924 (januari—oktober)	6,056	930,052: 42

Principen om utmätningsmans ansvarighet för substitut kom jämväl till tillämpning i den förordning angående förändrade föreskrifter om utmätning för krono- eller kommunalutskylder, allmänna avgifter m. m., som i anslutning till nya utsökningslagen utfärdades den 12 juli 1878 (restindrivnings-

förordningen). I 2 § av nämnda förordning stadgades, att kronofogde ägde att under den ansvarighet och de inskränkningar, som i 3 § utsökningslagen funnes bestämda, uppdraga åt länsman eller annan man, som av Konungens befallningshavande antagits, att indrivningen verkställa samt att kronofogde eller länsman ägde att under enahanda ansvarighet uppdraga åt fjärdingsman att förrätta utmätning av lös egendom. I 3 § av förordningen stadgades vidare, att stadsfogde eller i stad, där stadsfogde ej funnes, magistrat ägde att under enahanda ansvarighet, som för kronofogde stadgades i 2 §, uppdraga åt exekutionsbetjänt, antagen i Stockholm av överståthållarämbetet och i övriga städer av magistraten, att förrätta utmätning av lös egendom.

Det sålunda stadgade ansvaret för substitut har, såsom av Kungl. Maj:ts utslag den 17 juni 1920 (Nytt juridiskt arkiv 1920, sid. 323) framgår, ansetts omfatta ej blott fel eller försummelse vid utmätning utan substitutets indrivningsverksamhet över huvud taget.

Numera gäller i förevarande avseende förordningen den 14 december 1917 om indrivning av krono- och kommunalutskylder, allmänna avgifter m. m. I § 3 av denna kungörelse berättigas utmätningsman att åt fjärdingsman eller vederbörligen antagen exekutionsbetjänt uppdraga att för indrivning av medel, som i förordningen avses, förrätta utmätning av lös egendom med skyldighet dock för utmätningsmannen att svara för redovisningen och för skada, som av fjärdingsmannens eller exekutionsbetjäntens fel eller försummelse kan komma.

Uppenbart torde vara, att sistnämnda förordning icke infört något nytt i det avseende, varom här är fråga; utmätningsman torde följaktligen alltjämt i avseende å restindrivningen vara underkastad det utvidgade ansvar för substitut, som enligt utsökningslagen åligger stadsfogde.

Enligt § 7 i förordningen den 14 december 1917 angående indrivning och redovisning av böter gälla härutinnan enahanda bestämmelser som i avseende å restindrivningen (jfr Kungl. Maj:ts utslag den 7 november 1904; Nytt juridiskt arkiv 1904, sid. 455). Enligt 10 § i kungörelsen den 14 december 1917 om landsfiskals och stadsfiskals dagbok i utsökningsmål samt angående vad vid utsökningslagens tillämpning i vissa andra fall skall iakttagas gälla likaledes enahanda regler för det fall, att utmätningsman låter i stad genom auktionsverk eller av stadens handels- och sjöfartsnämnd antagen mäklare försälja lös egendom. Utmätningsmannen skall sålunda själv svara för redovisningen och för skada, som av auktionsförrättarens fel eller försummelse kan komma.

I detta sammanhang må erinras om att statsverket jämlikt lagen den 10 juli 1899 om ersättning av allmänna medel i vissa fall för skada, som förorsakats av ämbets- eller tjänsteman, svarar för sådan skada, bland annat, i fall, då ämbets- eller tjänsteman, som enligt 1 kap. utsökningslagen äger att med utmätningsmål taga befattning, tillgriper och förskingrar penningar, värdehandlingar eller annat, som han enligt utsökningslagen fått om händer, eller då sådan ämbets- eller tjänsteman tillgriper eller förskingrar vad han fått om händer enligt särskilda stadganden om utmätning för kommunal-

utskylder, allmänna avgifter m. m. eller influtna bötesandelar, som ej tillkomma kronan. I de två senare avseendena svarar statsverket dock ej för vad ledamot i magistrat eller stadsfogde tillgriper och förskingrar av stadens medel.

Skada, som föranletts av brottsligt förfarande eller vållande av sådant substitut, varom här är fråga, ersättes däremot icke av statsverket enligt nämnda lag. För sådan skada kan vederbörande endast vända sig mot utmätningsmannen.

Vidare må erinras om att enligt 17 kap. 11 § handelsbalken förmånsrätt tillkommer fordran hos ämbets- eller tjänstemän för egendom, som dessa, i och för ämbete eller tjänst, emottagit, samt att dylik förmånsrätt jämväl tillkommer kronans regressfordran, då ersättning av allmänna medel utgått enligt 1899 års lag. Under ämbets- eller tjänstemän anses utmätningsmännen inbegripna, evad de tillsatts av statsmyndighet eller i annan ordning.

Tillämpad praxis.

Att den ansvarighet för substitut, som genom här omhandlade bestämmelser ålagts vissa befattningshavare, icke överensstämmer med billighet, har vid olika tillfällen erkänts av statsmakterna.

I proposition den 27 februari 1920, nr 195, föreslog sålunda Kungl. Maj:t riksdagen, att kronofogden C. O. Helmer måtte befrias från skyldighet att till Kungl. Maj:t och kronan utgiva ett belopp av 2,745 kronor 88 öre, vilket belopp enligt restlängd indrivits av kronolänsmannen E. Essen-Möller och av honom förskingrats. I skrivelse den 17 april 1920, nr 142, anmälde riksdagen, att riksdagen bifallit vad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit.

I proposition den 18 mars 1921, nr 217, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att medgiva, att tredje stadsfogden i Stockholm Viktor Karlson måtte tillererkännas ersättning för det belopp, 1,421 kronor 27 öre, han till statsverket inbetalt på grund av Kungl. Maj:ts utslag den 17 juni 1920, varigenom Karlson förpliktats att till statsverket utgiva, förutom ränta, 1,406 kronor 65 öre. Nämnda belopp utgjordes av å restlängd uppförda kronoutskylder jämte sjukvårdsavgift, som av uppbördsmannen C. J. J. Hedén indrivits och av honom sedermera förskingrats. I skrivelse den 11 maj 1921, nr 192, anmälde riksdagen, att den bifallit propositionen.

I proposition den 17 februari 1922, nr 153, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att medgiva, att till tredje stadsfogden i Stockholm Viktor Karlson finge utgivas ett belopp av 4,616 kronor 45 öre, utgörande av honom till statsverket inbetald ersättning för av extra ordinarie uppbördsmannen Karl Axel Gottfrid Karlsson icke redovisade, staten tillkommande uppbördsmedel. I ärendet upplystes, att uppbördsmännens antal i Stockholm under februari 1921 uppgått till 50, att det belopp, som indrivits under år 1920 eller det år, under vilket förskingringen skett, belöpt sig till i runt tal 17,670,000 kronor, att indrivningsavgifterna härför tillfölle icke tredje stadsfogden utan Stockholms stads kassa samt att tredje stadsfogden hade en årlig inkomst av tjänsten av omkring 12,000 kronor. I skrivelse den 13 maj 1922, nr 127, anmälde riksdagen, att riksdagen bifallit Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag.

I riksdagsskrivelsen tillades, att riksdagen förutsatte, att sådana anordningar vidtoges för skatterestantiernas indrivande, att statsverket för framtiden skyddades mot förnyade anspråk av denna art.

Beträffande de två sistberörda förskingringsfallen är upplyst, att desamma avsett jämväl kommunalutskylder samt att Stockholms stadsfullmäktige genom beslut den 8 januari 1919 och den 23 maj 1921 avstått från stadens rätt gentemot tredje stadsfogden Karlson i avseende å de av uppbördsmännen förskingrade kommunalmedlen.

Reformförslag. Föreningen Sveriges stadsfogdar.

Uti en den 9 oktober 1914 dagtecknad framställning påkallade föreningen Sveriges stadsfogdar hos Kungl. Maj:t en ändring av då gällande föreskrifter. Föreningen hemställde om sådan lagändring, att stadsfogdes ovillkorliga ansvar för substitut komme att upphöra. Uti framställningen anfördes bland annat: Ansvarigheten gent emot de i restindrivningsförordningen omnämnda borgenärerna vore ännu orimligare än ansvarigheten enligt 3 § utsökningslagen. Någon nödvändighet att bereda säkerhet för dessa borgenärer hade icke förelegat. Dessa borgenärer vore långt bärkraftigare i ekonomiskt avseende än de tjänstemän, det här gällde. Den ansvarighet, som stadgats i 3 § utsökningslagen och restindrivningsförordningen, kunde väl under tiden närmast efter dessa författningars tillkomst hava varit mindre betungande. Den av nya lagberedningen i dess motiv förutsatta lättheten att kontrollera substitutet hade då antagligen ägt åtminstone någon motsvarighet i verkligheten. Men under tidernas lopp hade förhållandena härutinnan så förändrats, att denna kontroll blivit allt svårare och svårare; i de största städerna vore till följd av ärendenas och substitutens stora antal en effektiv kontroll icke tänkbar utan synnerligen stora kostnader. Ansvarigheten, som från början medgivits vara obillig, måste därför numera karaktäriseras såsom rent av orimlig. Blotta medvetandet om den kolossala risk, som vederbörande tjänstemän löpte, kunde vara nog att förtaga dem lugn och arbetsro.

Länsstyrelser och magistrater.

Framställningen remitterades till länsstyrelserna, som skulle hava att efter vederbörande magistraters hörande avgiva utlåtande i ärendet.

De flesta länsstyrelserna liksom det stora flertalet av magistraterna tillstyrkte i princip framställningen. Av dem, som ställde sig avvisande mot framställningen, uttala sig dock de flesta förstående om de svårigheter, som ifrågavarande ansvarsskyldighet kunde medföra, ehuru de ansågo hänsynen härtill böra stå tillbaka för intresset att få en verksam kontroll över exekutionsbetjänterna.

I vissa utlåtanden gjordes gällande, att man, om stadsfogden befriades från ansvar för substituten, borde tillförbinda dessa att ställa uppbördsborgen för omhänderhavda medel samt utsträcka tillämpningen av lagen den 10 juli 1899 på sådant sätt, att statsverket bleve ansvarigt för skada, föranledd av tillgrepp och förskingring, vartill substitut gjort sig skyldigt. I många utlåtanden förordades införandet av särskilda föreskrifter angående kontroll över exekutionsbetjänterna.

Några myndigheter, som i princip tillstyrkte framställningen, inskränkte

sitt tillstyrkande på det sätt, att de ansågo den dåmera i 4 § utsökningslagen stadgade ansvarigheten böra bibehållas, varemot i ett utlåtande föreslogs, att nämnda paragraf borde i överensstämmelse med den nuvarande 3 § i samma lag erhålla sådant innehåll, att länsstyrelse skulle äga att förordna lämplig person att på eget ansvar vara utmätningsman för visst bestämt fall eller inom visst område i stad. Två magistrater föreslogo, att man skulle eftergiva stadsfogdens ansvarighet för redovisningen men däremot icke för lagligheten av själva utmätningsförrättningen. Några magistrater ansågo befrielse från ansvar enligt restindrivningsförordningen böra medgivas allenast under förutsättning, att nya bestämmelser, innefattande garanti för vederbörlig kompetens hos exekutionsbetjänterna, samtidigt meddelades. I några utlåtanden framhölls också, att ansvarsbefrielse borde inträda allenast i det fall, att vederbörande stadsfogde icke gjort sig skyldig till försummelse i avseende å kontrollen över substitutet.

I de yttranden, i vilka ifrågavarande framställning avstyrktes, föreslogs bland annat, att i händelse av behov nya stadsfogdetjänster skulle inrättas samt att, där ställföreträdare ändock måste förekomma, dessa skulle förpliktas att ställa uppbördsborgen.

Flera av de hörda myndigheterna påpekade, att ett upphävande av stadsfogdes ansvarighet för substitut borde medföra motsvarande ansvarsbefrielse för landsfiskaler och magistrater.

Utredning 1921.

Handlingarna i ärendet överlämnades sedermera till mig för att beaktas vid en åt mig uppdragen förberedande utredning, som närmast föranletts av frågan om städernas rätt till tolagsersättning, men som ansetts böra vidröra hela spörsmålet angående städernas särskilda skyldigheter och rättigheter i förhållande till staten. I den undersökning, som jag i november 1921 framlade i ämnet, yttrade jag i förevarande del bland annat: Göromålens mångfald medgåve icke, att utmätningsmännen själva verkställde alla förrättningar; dessa måste då anförtros åt medhjälpare, som utmätningsmännen icke ens ägde att själva utse. Även med den bästa vilja vore det många gånger för en stadsfogde eller en landsfiskal omöjligt att så övervaka sitt substitut, att icke fel eller försummelser bleve begångna. Att under sådana förhållanden göra dessa ansvariga, kunde ingalunda anses överensstämmande med billighet. Ej heller ur principiell synpunkt syntes det vara riktigt att av vissa tjänstemän utkräva ansvar för andra befattningshavares fel och försummelser, vilka ej kunnat av dem förekommas. Att bereda utmätningsmännen lättnad genom att ålägga substituten att ställa uppbördsborgen kunde möjligen gå för sig i städerna, men kunde, åtminstone med nuvarande avlöningsförhållanden, knappast ifrågasättas i avseende å fjärdingsmännen. Att lösa spörsmålet genom inrättandet av ett antal nya självständiga utmätningsmansbefattningar vore av ekonomiska skäl uteslutet. Någon annan utväg syntes därför ej stå öppen än att befria utmätningsmännen från det dem nu ovillkorligen åliggande ansvaret för deras substitut. Därvid borde man kunna ernå ett i stort sett tillfredsställande resultat genom att ålägga utmätningsmännen att övervaka sina ställföreträdares verk-

samhet samt bibehålla utmätningsmännens ansvar i fall, där de gjort sig skyldiga till försummelse i fråga om tillsynen. Närmare bestämmelser angående sättet och formerna för utövandet av denna tillsyn borde meddelas genom särskild instruktion. Därest enskild utmätningssökandes rätt icke ansåges tillfredsställande förvarad genom en sådan anordning, syntes den böra tryggas genom en utsträckning av tillämplighetsområdet för lagen den 10 juli 1899. I fråga om allmänna utskylder syntes dock den utmätningssökande själv böra bära risken, i den mån ett subsidiärt ansvar enligt nyss angivna riktlinjer skulle visa sig ej vara tillfyllest. Motsvarande borde gälla i fråga om indrivning av böter.

Sedan min undersökning framlagts, bemyndigades chefen för finansdepartementet den 5 februari 1922 att tillkalla högst tre sakkunniga för att inom finansdepartementet biträda med utarbetande av förslag till såväl de jämkningar i gällande författningar som de nya bestämmelser, som erfordrades, därest nu berörda spörsmål skulle vinna sin lösning huvudsakligen uti den av mig ifrågasatta riktningen.

Sakkunniga 1922.

De sakkunniga, som på grund av det sålunda meddelade bemyndigandet tillkallades och vilka hade att behandla jämväl frågan om magistraternas befriande från ansvar för kronouppbörden, avgåvo den 30 december 1922 betänkande, innefattande bland annat förslag angående begränsning av utmätningsmännens ansvar för substitut och för av utmätningsmännen vid utskylds- eller bötesindrivningen använda biträden, ävensom till reglering av frågan, vem som skulle fylla hos exekutionsbiträde uppkommen brist och ersätta genom hans fel eller försummelse åstadkommen skada, för vilken utmätningsmannen icke vore skyldig att ansvara.

De sakkunnigas förslag, vilket omfattade jämväl förslag till erforderliga författningar, innehöll huvudsakligen följande: För hos exekutionsbiträde genom tillgrepp, förskingring eller eljest uppkommen brist i uppburna tjänstemedel samt för skada, som uppstått genom exekutionsbiträdes fel eller försummelse i ärende, som till honom överlämnats jämlikt uppbördsreglementet, restindrivningsförordningen eller förordningen om redovisning och indrivning av böter, skulle den utmätningsman, som anlitat exekutionsbiträdet, svara endast i den mån bristen eller skadan kunde tillskrivas utmätningsmannens försummelse att iakttaga i vederbörlig ordning meddelade föreskrifter. I den mån utmätningsmannen icke på grund av försummelse att kontrollera exekutionsbetjänt vore ansvarig för skada, som uppkommit i följd av tillgrepp och förskingring, vartill exekutionsbetjänt gjort sig förfallen, skulle ersättning för det tillgripna och förskingrade utgå av allmänna medel i enlighet med lagen den 10 juli 1899, dock skulle sådan ersättning icke utgå, då substitut tillgrepe och förskingrade medel, tillhöriga den kommun, hos vilken han vore anställd. Till minskande av den risk, det allmänna sålunda skulle ikläda sig, föreslogs införandet av detaljerade bestämmelser angående exekutionsbetjänternas skyldigheter ävensom förpliktelse för utmätningsmännen att öva noggrann kontroll över exekutionsbetjänterna. Bland de bestämmelser, som sålunda föreslogos och vilka skulle utfärdas i admi-

nistrativ ordning, märkas följande: Utmätningsmans order till exekutionsbetjänt angående företagande av åtgärd skulle vara skriftlig och för varje ärende innefatta fastställandet av viss tid, inom vilken ärendet skulle slutredovisas. Mötte hinder för sådan redovisning, skulle exekutionsbetjänten göra skriftlig anmälan om hindret före redovisningstidens utgång, i vilket fall ny tid skulle utsättas. Oberoende av den för varje ärende fastställda redovisningstiden skulle exekutionsbetjänt månatligen å tionde söckendagen före månadens utgång redovisa samtliga innestående tjänstemedel. Därjämte skulle redovisningsplikt inträda så snart i något ärende beloppet av innestående medel uppginge till minst 100 kronor. Redovisning skulle vara åtföljd av specifikation i två exemplar över samtliga poster, redovisningen avsåge. Exekutionsbiträde skulle vara pliktigt att föra dagbok och kassabok. Exekutionsbiträde skulle, liksom för övrigt utmätningsmannen själv, äga att meddela kvitto angående mottagna belopp allenast å kontrollstämplade kvittensblanketter. Därest exekutionsbiträde icke redovisade å den för det särskilda ärendet föreskrivna dagen, hade utmätningsmannen att skriftligen förelägga honom att inkomma med redovisning inom viss tid av högst fjorton dagar. Uraktläte exekutionsbetjänt att iakttaga den månatliga redovisningen, skulle utmätningsmannen skriftligen förelägga honom att omedelbart inkomma med redovisning. Ställde sig exekutionsbetjänt icke sålunda meddelat föreläggande till efterrättelse, skulle utmätningsmannen, där giltigt hinder för underlåtenheten icke visades, inom fjorton dagar efter den förelagda tidens utgång verkställa undersökning i saken och, där så erfordrades, inventering. Inventering skulle dessutom verkställas hos exekutionsbetjänten minst en gång varje halvår. Utöver de föreskrifter, som enligt förslaget skulle av Kungl. Maj:t meddelas, skulle ytterligare föreskrifter kunna vid behov meddelas för stad, där magistrat funnes, av denna och för övriga orter av länsstyrelsen.

I samband med de här föreslagna ändringarna föreslogs jämväl, att i 1899 års lag skulle upptagas en uttrycklig föreskrift, att statsverket skulle ansvara för tillgrepp och förskingring av den, som jämlikt 3 § utsökningslagen på landet förordnats att i landsfiskals ställe vara utmätningsman inom visst område.

Förslaget innefattade däremot icke, att stadsfogde skulle befrias från ansvar för substitut, som avses i 4 § utsökningslagen. I denna del anförde de sakkunniga bland annat: Den ringa utsträckning, i vilken man begagnat sig av möjligheten att lätta stadsfogdes arbete med de egentliga utsökningsärendena genom att låta honom i visst fall sätta annan i sitt ställe, visade, att en sådan utväg ansetts mindre lämplig. Det kunde ifrågasättas, om icke rätta sättet att ordna ifrågavarande spörsmål vore, att man i förekommande fall anställde ytterligare en stadsfogde eller att stadsfogde genom erhållande av tillräckligt antal biträden vunne sådan befrielse från övriga göromål, att han sattes i tillfälle att själv handhava de egentliga utsökningsgöromålen. Vid sådant förhållande och då väl överexekutor icke till stadsfogdes ställföreträdare antoge annan person än den stadsfogden med kännedom om

hans lämplighet och redlighet föreslagit samt, där ett substitut icke längre hade stadsfogdens förtroende, ingen svårighet funnes att få substitutet ersatt, funnes enligt de sakkunnigas mening knappast anledning att vidtaga ändring i 4 § utsökningslagen.

Ämbetsverk m. fl.

Över de sakkunnigas förslag infordrades yttranden från statskontoret, kammarrätten, riksräkenskapsverket, föreningarna Sveriges stadsdomare, Sveriges landsfiskaler, Sveriges stadsfogdar, Sveriges städers kronouppbördstjänstemän och svenska exekutionsmännens riksförbund ävensom från samtliga länsstyrelser, vilka sistnämnda skulle avgiva sina yttranden efter vederbörande magistraters hörande.

I de yttranden, som i enlighet härmed avgåvos, förutsattes i allmänhet såsom självklart, att de tjänstemän, som handhava rest- och bötesindrivning, borde, på sätt de sakkunniga förordat, befrias från ansvar för sina substitut. Yttrandena behandlade därför huvudsakligen endast frågan om lämpligheten av de av de sakkunniga föreslagna kontrollbestämmelserna.

De sakkunnigas uppfattning, att något behov icke förelåge att befria stadsfogde från ansvarighet för substitut, som avses i 4 § utsökningslagen, biträddes uttryckligen endast av statskontoret, länsstyrelsen i Kalmar län samt magistraten i Ystad. Föreningen Sveriges stadsfogdar ansåg däremot några bärande skäl icke föreligga för att låta stadsfogde fortfarande vara obegränsat ansvarig för substitut enligt 4 § utsökningslagen. Enligt föreningens förmenande borde den orättfärdiga principen att en tjänsteman finge bära ovillkorligt ansvar för en underlydandes fel eller försummelse helt och hållet brytas. Föreningen förordade därför borttagandet av nämnda ansvarighet under villkor, att stadsfogden ej brustit i den tillsyn, som han borde ägna substitutets verksamhet. I enahanda riktning uttalade sig magistraten i Norrköping, varest vid tiden för yttrandets avgivande stadsfogden ännu icke erhållit rätt att anlita substitut.

Den Linnérska utredningen.

Emellertid hade frågan om utmätningsmännens befriande från ansvarighet för substitut något tidigare upptagits i annat sammanhang.

I den i november 1922 av dåvarande regeringsrådet S. Linnér framlagda utredningen angående omorganisation av polisväsendet i riket hade nämligen föreslagits, att utmätningsmännens ansvar för substitut, anlitade för rest- eller bötesindrivning, skulle borttagas och i konsekvens därmed stadsfogde befrias från det honom enligt 4 § utsökningslagen åliggande extra ordinära ansvaret för substitut.

Med hänsyn till utredningens ändamål lades i densamma huvudvikten på att på ett tillfredsställande sätt reglera landsfiskalernas ställning. Det är också från synpunkten härav, som nu omförmälda förslag motiverades. I utredningen anfördes sålunda bland annat: Då landsfiskalerna knappast utövade nämnvärt inflytande på tillsättningen av fjärdingsmän, kunde gällande bestämmelse om ansvar för substitut icke anses överensstämma med rättvisa och billighet. Principiellt borde väl icke sådant ansvar åläggas en tjänsteman annat än såsom påföljd för försummelse av tjänsteplikt. Med hänsyn till den stora mängden av indrivningsärenden kunde

emellertid någon försummelse i avseende å övervakningen av indrivningsmännen icke i regel ligga landsfiskalen till last. Någon särskild ersättningsskyldighet borde därför ej åläggas landsfiskalerna, utan ansvarigheten syntes böra drabba landsfiskalen endast i det fall, att han enligt allmänna rättsgrundsatser kunde anses hava gjort sig skyldig till försummelse och därigenom förorsakat förlusten. Om denna ändring skulle kunna giva anledning till farhågor för ökade brister i fjärdingsmännens redovisning, finge korrektivet sökas i de stärkta garantierna vid tillsättningen. Däremot skulle det icke väl överensstämma med det i utredningen framlagda förslagets syfte att frigöra landsfiskalerna från kontorsarbete att pålägga dem utsträckt kontroll över fjärdingsmännen.

Utredningen innefattade utformade förslag till ändringar i utsökningslagen samt restindrivnings- och bötesindrivningsförordningarna ävensom i 17 kap. 11 § handelsbalken och lagen den 10 juli 1899.

I de tre förstnämnda författningsförslagen hade föreskriften om att utmätningsman svarade för skada, som förorsakats genom substitutets fel eller försummelse, uteslutits, varemot bibehållits bestämmelsen, att utmätningsmannen skulle svara för redovisningen, varmed dock uppenbarligen avsågs allenast, att han skulle svara för att i utmätnings- eller indrivningsärende till honom influtna medel redovisades till vederbörande. I förslaget till ändring i lagen den 10 juli 1899 hade statsverkets ansvarighet utvidgats till att omfatta tillgrepp och förskingring ej mindre av den, som jämlikt 3 § utsökningslagen förordnats till utmätningsman eller jämlikt 4 § utsökningslagen satts till utmätningsman i stadsfogdes eller landsfiskals ställe — förslaget innebar jämväl, att landsfiskal skulle kunna anlita substitut i vanliga utsökningsmål — än även av fjärdingsman eller exekutionsbetjänt, som enligt rest- eller bötesindrivningsförordningen av utmätningsman förordnats att förrätta utmätning, dock att statsverket icke skulle vara pliktigt att ersätta vad stadsfogdes substitut tillgripit av vederbörande stads medel. Förslaget till ändrad lydelse av 17 kap. 11 § handelsbalken gick ut på, att förmånsrätt skulle tillkomma fordran hos utmätningsmän och dem, som i deras ställe vore satta eller eljest fått i uppdrag att förrätta utmätning, för vad de i sådan egenskap omhändertagit men ej redovisat, samt att enahanda förmånsrätt, som sålunda skulle tillkomma fordran hos substitut, skulle tillkomma statsverkets regressfordran, då ersättning för substituts tillgrepp och förskingring utgått av allmänna medel.

Ämbetsverk m. fl.

Över utredningen infordrades yttranden från rikets hovrätter, vissa centrala verk, länsstyrelserna och vissa kommunala sammanslutningar ävensom föreningar av befattningshavare vid polisväsendet. Endast i tre av de avgivna yttrandena framställdes någon anmärkning i de avseenden, varom här är fråga.

Länsstyrelsen i Jönköpings län anförde, att det vore av utomordentlig vikt, att landsfiskal vore ansvarsskyldig för skada, som av fjärdingsmans eller exekutionsbetjänts fel och försummelse vid indrivning av utskylder och böter kunde uppstå, och uttalade farhågor för att, om denna ansvarsskyldig-

het borttoges, landsfiskalerna skulle komma att sakna intresse för att övervaka sina substitut och att i följd härav tillgrepp av allmänna medel oftare än nu skulle äga rum.

Länsstyrelsen i Hallands län och föreningen Malmöhus läns landsfiskaler anmärkte, att genom bibehållandet av ansvaret för »redovisningen» i förslagen till ändringar i restindrivnings- och bötesindrivningsförordningarna utmätningsmans ansvar för förskingring av fjärdingsmän och exekutionsbetjänter skulle komma att kvarstå.

1924 års förslag

1924 års förslag överensstämmer i nu ifrågavarande del väsentligen med det Linnérska. I det under 2) upptagna lagförslaget har emellertid jämväl bestämmelsen om stadsfogdes ansvar för redovisningen uteslutits, en bestämmelse, som uppenbarligen var överflödig på den grund, att 137 § utsökningslagen redan innehåller föreskrift om skyldighet för stadsfogde att tillhandahålla vederbörande utmätningsborgenär vad honom tillkommer, där ej stadsfogden åt den, som förrättat utmätningen, uppdragit att medlen borgenären tillhandahålla och denne därom blivit underrättad. Enahanda förändring har vidtagits i de i 1924 års förslag ingående förslagen till ändringar i rest- och bötesindrivningsförordningarna, av vilka förordningar jämväl redan framgår, att influtna medels överlämnande till den, för vars räkning indrivning skett, åligger utmätningsmannen. Därjämte innefattar det under 2) upptagna lagförslaget sådan ändring i 162 § utsökningslagen, att utmätningsman befrias från ansvar enligt denna och 163 § i fall, då dröjsmål med utmätning eller försäljning av lös egendom föranletts av en substitutets försummelse, som utmätningsmannen icke kunnat förekomma, varförutom fastslås, att substitutet självt är gentemot utmätningssökande för sin försummelse ansvarigt. Det under 1) anmärkta lagförslaget avviker från det av Linnér framlagda förslaget till ändring av 17 kap. 11 § handelsbalken på det sätt, att bestämmelsen om förmånsrätt hos substitut formulerats så, att det skall avse fordran hos dem, som i utmätningsmäns ställe äro satta eller eljest fått deras uppdrag att verkställa indrivning eller utmätning. Genom tilläggandet av ordet »indrivning» har sålunda uttryckligen fastslagits, att förmånsrätt äger rum, oavsett huruvida utmätning skett eller ej. Det under 3) upptagna lagförslaget, vilket icke förutsätter rätt för landsfiskal att anlita substitut i vanliga utsökningsmål, låter det allmännas ansvar för tillgrepp och förskingring av substitut, anlitat enligt rest- eller bötesindrivningsförordningen, uttryckligen omfatta jämväl medel, som indrivits utan utmätning. Därjämte innehåller detta förslag i överensstämmelse med det till sakkunnigbetänkandet den 30 december 1922 fogade en rent formell ändring av 5 § i ifrågavarande lag.

Sakkunniga av sept. och nov. 1924.

Sakkunniga av september och november 1924 lämnade i nu förevarande delar 1924 års förslag utan anmärkning.

Departementschefen.

Såsom den föregående framställningen visar, har utmätningsman att i två avseenden ekonomiskt svara för ett av honom anlitat substituts tjänstefel. Genom sin ansvarighet för redovisningen är utmätningsmannen skyldig att till den, för vars räkning utmätning eller indrivning skett, avlämna det be-

lopp, som av substitutet uppburits, även om beloppet blivit av denne förskingrat eller av annan anledning icke redovisats till utmätningsmannen. I följd av sin ansvarighet för substitutets fel och försummelser har utmätningsmannen att innestå för skada, som genom substitutets felaktiga förfarande tillskyndas den, för vars räkning utmätning eller indrivning sker, eller annan. Såsom exempel på en skada av det förra slaget kan anföras det fall, att substitutet i följd av vårdslöshet förlorat en löpande förbindelse, som för verkställighet av utmätning till honom överlämnats; såsom exempel på en skada av det senare slaget kan anföras det fall, att substitutet av oförstånd utmäter egendom, som tillhör annan än gäldenären. I fråga om substitut, som avses i 4 § utsökningslagen eller 23 § promulgationslagen till utsökningslagen, tillkommer, att utmätningsman, om substitutet underlåtit att verkställa åt honom anförtrodd utmätning och försäljning av lös egendom inom föreskriven tid, jämlikt 162 och 163 §§ utsökningslagen är ansvarig för det belopp, varför utmätning bort ske, därest utmätningsmannen ej förmår visa, att skada ej uppkommit av substitutets dröjsmål eller att för försäljning mött hinder, som utmätningsmannen eller substitutet ej kunnat förekomma. På grund av bevisbördans fördelning kan här ansvarighet komma att utkrävas utan att vare sig utmätningsmannen eller substitutet gjort sig skyldig till försummelse. Uppenbart torde vara, att det praktiskt sett icke är möjligt för utmätningsmannen att genom någon sin åtgärd skydda sig mot förlust. Genom noggrant övervakande av substituten kan han visserligen minska förskingringsrisken liksom risken för sådant dröjsmål, som avses i 162 och 163 §§ utsökningslagen; men därvid bör beaktas, att övervakningsarbetet måste begränsas så, att det icke för mycket inkräktar på annan verksamhet. Då utmätningsmannen ej heller har något avgörande inflytande på substitutets tillsättande eller entledigande, kan jag icke heller nu komma till annat resultat än att det måste anses obilligt att av utmätningsmannen utkräva större ansvar än som följer av allmänna rättsgrundsatser, vilket i detta fall lärer innebära, att utmätningsmannen icke bör vara ansvarig för skada i vidare mån än den kan tillskrivas hans egen försumlighet. En reform synes mig på grund av det anförda vara ofrånkomlig, och därvid torde någon skillnad emellan ansvarigheten för substitut i utsökningsmål och ansvarigheten för annat substitut icke skäligen kunna upprätthållas. Reformen synes mig vidare böra i överensstämmelse med vad som föreslås i det under 2) upptagna lagförslaget innefatta även det ansvar för substitut, som följer av stadgandena i 162 och 163 §§ utsökningslagen. Någon föreskrift om att utmätningsmannens ansvarighet skall kvarstå, då han gjort sig skyldig till försummelse i avseende å honom åliggande tillsyn över substitut, lärer icke vara erforderlig; en sådan ansvarighet följer utan vidare av allmänna rättsregler. Den här förordade reformen bör lämpligen ske i samband med en omorganisation av polisväsendet, emedan genom en sådan exekutionsbetjänternas på landsbygden ekonomiska ställning måste regleras, varigenom möjlighet beredes att avkräva samtliga där anställda exekutionsbetjänter säkerhet för det ordentliga uppfyllandet av deras förpliktelser. Att

man i detta sammanhang icke kan upptaga frågan om magistraternas befriande från ansvar för kronouppbörden, synes mig icke utgöra något avgörande hinder för lösandet av det här ifrågavarande reformspörsmålet.

Jag övergår härefter till spörsmålet, i vad mån den garanti för vederbörande utmätningssökande och andra, som utmätningsmannens ansvarighet för substitut innebär, bör ersättas. Vad först beträffar ansvaret för penningmedel, värdehandlingar eller annat, som substitutet jämlikt utsökningslagen fått om händer samt därpå tillgripit och förskingrat, synas icke några som helst betänkligheter möta att utvidga tillämpningen av 1899 års lag till att omfatta jämväl sådant ansvar. Däremot synes anledning saknas att låta statsverket åtaga sig ansvar för tillgrepp och förskingring av auktionsverk eller i stad av handels- eller sjöfartsnämnd antagen mäklare, som fått i uppdrag att försälja utmätt lös egendom. I samband med den nu föreslagna lagändringen lärer 1899 års lag jämväl uttryckligen böra göras tillämplig å tillgrepp eller förskingring av den, som för bestämt fall eller inom visst område förordnats till utmätningsman i landsfiskals ställe. Huruvida den, som för allenast visst fall förordnats till förrättningsman, är att betrakta såsom tjänsteman, i vilket fall lagen utan vidare skulle vara tillämplig, kan nämligen vara tvivel underkastat.

Vad åter vidkommer ansvaret för de av substitut tillgripna och förskingrade medel, som substitutet fått om händer jämlikt rest- eller bötesindrivningsförordningen, hava såsom förut omnämnts olika åsikter uttalats, i det att i en av de i ämnet gjorda utredningarna föreslagits, att i fråga om allmänna utskylder utmätningssökande själv skulle vidkännas här avsedd förlust, i en utredning förordats, att statsverket skulle vidkännas sådan förlust, i den mån fråga ej vore om tillgrepp och förskingring av medel, tillhöriga den kommun, där substitutet vore anställd, och i en utredning samt i 1924 års förslag förordats, att statsverket skulle vidkännas förlusten utom då stadsfogdes substitut tillgripit medel, tillhöriga vederbörande stad. Till klarläggandet av spörsmålet torde böra erinras om att enligt restindrivningsförordningen indrivas utom utskylder och avgifter till kronan *dels* sådana utskylder och avgifter, som enligt särskilda stadganden uppbäras och redovisas i sammanhang med kronouppbörden, *dels* kommunalutskylder och sådana medel, vilka uppbäras och redovisas lika med kommunalutskylder, samt församlingsavgifter till prästerskapet, och *dels* de övriga avgifter och andra liknande medel, för vilka enligt särskilda av Kungl. Maj:t för allmänna kassor och inrättningar fastställda reglementen eller i övrigt gällande föreskrifter utmätning må äga rum utan föregående dom eller utslag. Utom statsverket tillkommande medel indrivas sålunda i förevarande ordning medel, som tillkomma bl. a. landsting, kommuner, församlingar, municipalsamhällen, skogsvårdsstyrelser, vissa ömsesidiga olycksfalls-, brand-, hagelskade- och kreatursförsäkringsanstalter, riddarhuset samt krono- eller stadsbetjänter.

Vad först angår frågan, huruvida man bör ålägga kommunerna — ordet här taget i dess vidsträckta bemärkelse och alltså avseende menigheter av olika slag — att bära förlust, varom nu är tal, skulle det enligt min mening

vara obilligt att låta kommunerna övertaga ansvaret i fall, då detta nu åligger en statens tjänsteman. Ansvaret för exekutionsbetjänter, anställda i städer under landsrätt eller å landsbygden, torde alltså staten böra helt övertaga. I städer, där ansvaret nu åvilar magistrat eller stadsfogde, synes det mig åter mest överensstämma med den princip, som kommit till uttryck i gällande regler — enligt vilka stad själv skall vidkännas förlust, uppkommen genom att ledamot i magistrat eller stadsfogde tillgriper och förskingrar stadens egna medel — att låta vederbörande stad själv vidkännas skadan i fall, då en för staden tillsatt exekutionsbetjänt tillgriper och förskingrar stadens medel, men i övrigt låta statsverket träda emellan. Ett ytterligare skäl för den reglering, som här förordas, ligger däri, att densamma skulle komma att i huvudsak innebära, att man ej lägger något ansvar å kommuner, vilkas myndigheter icke hava något avgörande inflytande på vederbörande exekutionsbetjänters tillsättande. Beträffande åter frågan om ansvarighet för dem, som i övrigt äga att på grund av särskilt medgivande få avgifter indrivna enligt restindrivningsförordningen, så torde visserligen sådant medgivande vara att anse såsom lämnat i vederbörande avgiftsberättigads eget intresse, men då anledningen till dylikt medgivande, i den mån avgifterna till sin natur icke äro att närmast jämställa med utskylder, torde vara att söka däri, att man ansett det vara ett viktigt allmänt intresse att främja den ifrågakomna verksamheten, synes det riktigast att härvidlag ej tillämpa andra regler än dem, som skola gälla med avseende å kommuner. Jag kommer således till det resultatet, att statsverket bör åläggas ansvarighet för tillgrepp och förskingring av exekutionsbetjänt med allenast det undantag, att stad, som icke lyder under landsrätt, själv skall svara för förlust, uppkommen därigenom, att i staden anställd exekutionsbetjänt tillgriper och förskingrar stadens medel. Det sagda äger motsvarighet jämväl i avseende å bötesindrivning. För bötesandelar, som ej tillkomma kronan, bör statsverket alltså med nyss angivna undantag svara.

Ifrågasättas kunde, att, på sätt i sakkunnigbetänkandet den 30 december 1922 föreslogs, statsverket icke skulle vara ansvarigt i fall, då ansvarighet för substitutets förskingring åläge vederbörande utmätningsman på den grund, att han försummat honom åliggande övervakningsplikt. En sådan anordning skulle sannolikt medföra, att den ersättningsberättigade först efter en ganska avsevärd tid kunde komma till sin rätt. Han skulle nämligen i många fall vara skyldig att avvakta ej blott att substitut, som gjort sig skyldig till förskingring, blivit genom laga kraftägande dom förklarad saker till tillgreppet och förskingringen utan även att, där försummelse av utmätningsmannen kunde misstänkas, mot utmätningsmannen förd ansvarstalan härutinnan blivit genom laga kraftägande beslut avvisad. Tillfredsställande skulle det ej heller vara, att statsverket på detta sätt finge intresse av att kontrollbestämmelserna åsidosattes. Slutligen är att märka, att 1899 års lag tidigare ansetts böra så tolkas, att statsverket skulle utgiva ersättning för medel, som av kronolänsman tillgripits och förskingrats, oavsett att kronofogde enligt den äldre lydelsen av 3 § utsökningslagen var för det försking-

rade ansvarig. Med hänsyn till det sålunda anförda har jag icke ansett, att från statens ersättningsplikt böra undantagas de fall, då ersättning kan uttagas av utmätningsman, statsverket givetvis obetaget att mot vederbörande föra regresstalan, där så anses befogat.

Vad angår frågan om ersättning för skada, som i andra fall än som hittills behandlats må hava tillfogats någon genom fel eller försummelse av substitut, så sammanhänger detta spörsmål med den principiella frågan, i vad mån statsverket överhuvud bör svara för fel och försummelser av något dess organ, och det vill synas mig, som om anledning knappast skulle förefinnas att nu upptaga detta vittgående spörsmål till behandling. Jag har alltså funnit mig böra stanna vid att låta substitutet här liksom vid andra utsökningsåtgärder än utmätning ensamt vara ansvarigt för skadan, naturligtvis under förutsättning att ej i följd av tjänstefel ersättning kan uttagas jämväl av utmätningsmannen. För att tydligt utmärka, att dylikt ansvar skall inträda jämväl i fall, som avses i 163 § utsökningslagen, synes en jämkning av ordalagen i nämnda paragraf böra ske.

Den omreglering, som sålunda förordats beträffande ansvarigheten för substitut, torde böra omfatta jämväl substitut, som jämlikt 23 § promulgationslagen till utsökningslagen anlitas av magistrat, som är utmätningsman.

En konsekvens av att utmätningsmännens ansvar på föreslaget sätt bortfaller och endast delvis ersättes av statsansvarighet blir, att man måste tillerkänna den, som lidit skada genom substitutets förskingring eller felaktiga förfarande i övrigt, förmånsrätt i substitutets konkurs samt låta kronan åtnjuta enahanda förmånsrätt för den regressfordran hos substitutet, som kan uppkomma i följd av statsansvarigheten. Förmånsrätten bör uppenbarligen hava samma omfattning som den förmånsrätt, som nu förefinnes i utmätningsmans konkurs. Under densamma bör alltså ingripas ej blott fordran, uppkommen på grund av substitutets underlåtenhet att redovisa uppburna medel, utan jämväl fordran, som föranletts därav, att substitutet ej kunnat tillhandahålla annan egendom, som av honom emottagits. Då det sistnämnda ej alldeles tydligt framgår av det under 1) upptagna lagförslaget, måste någon jämkning av ordalagen däri ske.

Jag har i det föregående ej berört frågan, huruvida ett avlyftande av utmätningsmännens ansvarighet för substitut bör förbindas med en skärpt kontroll över dessa. Att en skärpning av kontrollen över exekutionsbetjänterna i den ena eller andra formen bör genomföras, synes mig emellertid uppenbart, och jag förutsätter att, därest den nu ifrågasatta lagstiftningen genomföres från och med den 1 januari 1926, kontrollbestämmelser skola kunna i administrativ ordning utfärdas så tidigt, att de kunna träda i tillämpning från och med samma dag.

I enlighet med vad jag nu anfört har jag vidtagit ändringar i de under 1), 2) och 3) upptagna lagförslagen samt låtit utarbeta ett särskilt förslag till lag om ändrad lydelse av 23 § promulgationslagen till utsökningslagen.

Ersättning till polismän för skada å kläder.

Gällande lag.

Vad angår frågan om ersättning till polisman för skada å kläder, finnas nu bestämmelser härom meddelade i lag den 30 mars 1920. Denna lag tillerkänner polisman, som icke är anställd i stad eller köping, som bestrider kostnaden för sitt polisväsen, ersättning av allmänna medel, då han under utövningen av sin polistjänst fått sina kläder sönderrivna eller eljest skadade.

Departementschefen.

Den fördelning av kostnaderna för polisväsendet, som i den förenämnda propositionen genomförts, synes mig knappast böra motivera någon inskränkning i statsverkets skyldighet att vidkännas skada av här avsedd art. Å andra sidan lärer någon anledning ej föreligga att utvidga statens ansvarighet till att avse polispersonalen i städer och omförmälda köpingar, i den mån det är fråga om personal, anställd för vederbörande samhälles behov. Polispersonal, anställd i dylikt samhälle för hela rikets behov, torde däremot i avseende å rätt till ersättning för skada å kläder böra likställas med statsanställd personal; likaledes bör statsverket uppenbarligen alltid till personal, anställd i städer och omförmälda köpingar, utgiva ersättning för ifrågavarande slags skada, då den uppkommit under tjänstgöring utom vederbörande stationsort och denna tjänstgöring anbefallts på grund av bestämmelse i den föreslagna lagen om polisväsendet i riket. I övrigt bör städernas och omförmälda köpingars personal äga rätt till gottgörelse för här avsedd skada av vederbörande kommun, och denna rätt torde, då nu polispersonalens ställning regleras, böra uttryckligen i lag fastslås.

De bestämmelser, som i enlighet med det anförda erfordras, återfinnas i det under 4) omnämnda lagförslaget, mot vilket jag icke har någon erinran.

Föredraganden uppläser därefter ifrågavarande, av honom godkända lagförslag, nämligen förslag till

1) lag om tillämplighet å vissa polismän av föreskrifter angående fjärdingsmän;

2) lag om ändrad lydelse av 17 kap. 11 § handelsbalken;

3) lag om ändrad lydelse av 4, 162 och 163 §§ utsökningslagen;

4) lag om ändrad lydelse av 23 § i förordningen den 10 augusti 1877 om nya utsökningslagens införande och vad i avseende därå iakttagas skall;

5) lag om ändring i vissa delar av lagen den 10 juli 1899 om ersättning av allmänna medel i vissa fall för skada, som förorsakats av ämbets- eller tjänsteman;

6) lag om ersättning till polisman för skada å kläder;

och hemställer föredraganden härefter, att lagrådets utlåtande över berörda förslag, vilka äro av den lydelse, bilagor vid detta protokoll utvisa, måtte för det i § 87 regeringsformen angivna ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Arvid Torold.

Bilagor.

Förslag

till

Lag om tillämplighet å vissa polismän av föreskrifter angående fjärdingsmän.

Härigenom förordnas som följer:

Vad i lag eller författning finnes stadgat angående fjärdingsman skall, där ej annorledes förordnats, i tillämpliga delar gälla i avseende å polisman, som jämlikt lagen om polisväsendet i riket finnes anställd i polisdistrikt å landsbygden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1926.

Förslag

till

Lag om ändrad lydelse av 17 kap. 11 § handelsbalken.

Härigenom förordnas, att 17 kap. 11 § handelsbalken skall erhålla följande ändrade lydelse:

Därefter skola, utan förmånsrätt sig emellan, gäldas: kyrkors, fattigkassors och socknemagasiners fordringar hos deras föreståndare; kronans, rikets ständers, städers och allmänna av Konungen stadfästade kassors, penningeverks och inrättningars fordringar hos de tjänstemän, som äro satte att deras inkomster uppbära, för vad av sådan uppbörd hos dem innestår; fordringar hos utmätningsmän och dem, som i deras ställe äro satte eller eljest fått deras uppdrag att verkställa indrivning eller utmätning, för vad till dem i sådan egenskap överlämnats; så ock fordringar i övrigt hos kronans ämbets- eller tjänstemän för egendom, som desse, i och för ämbete eller tjänst, emottagit. Har ersättning av allmänna medel utgått för vad av ämbets- eller tjänsteman, eller av annan, som haft att verkställa indrivning eller utmätning, tillgripits och förskingrats, skall, där kronan av honom söker sitt åter, den fordran utgå med förmånsrätt, som nu är sagd.

Sedan uttages fordran å sådan på tiden efter konkursansökningens ingivande belöpande sjukhjälp eller livränta, som det enligt lag angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete åligger gäldenären att utgiva.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1926, men skall icke äga tillämpning i konkurs, vari beslut om egendomsavträde tidigare meddelats.

Förslag

till

Lag om ändrad lydelse av 4, 162 och 163 §§ utsökningslagen.

Härigenom förordnas, att 4, 162 och 163 §§ utsökningslagen skola erhålla följande ändrade lydelse:

4 §.

I Stockholm, så ock i annan stad, där utmätningsmannabefattningen anses icke kunna av en stadsfogde ensam fullgöras, må, om Konungen finner gott sådant medgiva, stadsfogde äga att för bestämt fall i sitt ställe till utmätningsman sätta annan man, som av överexekutor är antagen. Ej må stadsfogde åt annan uppdraga försäljning av fartyg, som i 94 § sägs, ej heller fördelning av köpeskilling för lös egendom i fall, då enligt 140 eller 141 § sammanträde för fördelningen erfordras; och äge Konungen även i övrigt föreskriva villkor för stadsfogdes rätt att i sitt ställe sätta annan man.

162 §.

Är ej utmätning förrättad och, där lös egendom av annat slag, än i 163 och 165 §§ sägs, tagits i mät, försäljning därav verkställd inom två månader, sedan landsfiskal emottagit de handlingar, som i 54 och 56 §§ nämnas, och inom en månad, sedan stadsfogde sådana handlingar emottagit; svare utmätningsmannen själv för det belopp, varför utmätning bort ske, i den mån han ej förmår visa, att skada av hans dröjsmål icke uppkommit.

Styrker utmätningsmannen, att borgenär lämnat gäldenär anstånd med betalningen eller att för utmätning eller försäljning mött hinder, som utmätningsmannen ej kunnat förekomma, vare han från all ansvarighet fri. Möter sådant hinder, bör det, vid äventyr att det eljest ej må till ursäkt räknas, genast antecknas i den dagbok, som skall av utmätningmannen hållas.

Vad ovan i denna paragraf är stadgat skall äga tillämpning jämväl å den, som stadsfogde jämlikt 4 § satt till utmätningsman i sitt ställe; dock gälle, att hinder, som avses i andra stycket, skall för att till ursäkt lända omedelbart anmälas hos stadsfogden.

163 §.

Är fartyg, i annat fall än i 165 § sägs, eller gods i fartyg utmätt, eller skall utmätt fordran eller rättighet säljas, och varder ej det utmätta sålt å landet inom tre månader och i stad inom två månader efter det utmätningsmannen emottagit de i 54 och 56 §§ nämnda handlingar; vare om ansvarigheten lag som i 162 § sägs.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1926.

Förslag
till
Lag om ändrad lydelse av 23 § i förordningen den 10 augusti 1877 om nya utsökningslagens införande och vad i avseende därå iakttagas skall.

Härigenom förordnas, att 23 § i förordningen den 10 augusti 1877 om nya utsökningslagens införande och vad i avseende därå iakttagas skall, enligt detta lagrums lydelse i lagen den 11 oktober 1912 (nr 212), skall i nedan angivna del erhålla följande ändrade lydelse:

Finner — — — — — — — — efterrättelse:

1. Magistrat äge att för visst fall till utmätningsman i sitt ställe sätta annan, som av Konungens befallningshavande godkänd är; dock må magistrat ej åt annan uppdraga försäljning av fartyg, som i 94 § i nya lagen sägs, ej heller fördelning av köpeskilling för lös egendom i fall, då enligt 140 eller 141 § i samma lag sammanträde för fördelningen erfordras.
2. Det — — — — — — — — — utföres.
3. Vad — — — — — — — — — äro.
4. Skall — — — — — — — — — magistrat.
5. I — — — — — — — — — — överexekutor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1926, och skall i följd härav från och med samma dag sista stycket i övergångsbestämmelsen till lagen den 14 juni 1917 om ändring i vissa delar av utsökningslagen upphöra att gälla.

Förslag
till
Lag om ändring i vissa delar av lagen den 10 juli 1899 om ersättning av allmänna medel i vissa fall för skada, som förorsakats av ämbets- eller tjänsteman.

Härigenom förordnas, dels att rubriken till lagen den 10 juli 1899 om ersättning av allmänna medel i vissa fall för skada, som förorsakats av ämbets- eller tjänsteman, skall erhålla följande ändrade lydelse: »Lag om ersättning av allmänna medel i vissa fall för skada, som förorsakats av ämbets- eller tjänstemän med flera», dels att 5 § i nämnda lag skall erhålla den ändrade lydelse, nedan sägs, och dels att till lagen skall såsom dess 6 § fogas ett stadgande av nedanstående avfattning:

5 §.

Vad förut i denna lag är stadgat skall äga tillämpning jämväl där ämbets- eller tjänsteman, varom i 1 § sägs, tillgriper och förskingrar

vad han fått om händer enligt lagen om införsel i avlöning, pension eller livränta,

gods, penningar eller annat, som vid handräckning enligt lagen om avbetalningsköp av honom tagits om händer,

vad han fått om händer enligt särskilda stadganden om indrivning av kommunalutskylder, allmänna avgifter med mera,

influtna bötesandelar, vilka ej tillkomma kronan, eller

vad för fullföljd av talan blivit nedsatt och å tjänstens vägnar av honom tagits om händer;

så ock där landsfiskal tillgriper och förskingrar andra medel, som av honom å tjänstens vägnar till redovisning emottagits.

I fall, som i denna § sagda äro, skall dock ersättning av allmänna medel ej utgå för vad ledamot i magistrat eller stadsfogde tillgriper och förskingrar av stadens medel.

6 §.

Vad ovan finnes stadgat om ämbets- eller tjänsteman skall i tillämpliga delar gälla i avseende å den, som jämlikt 3 eller 4 § utsökningslagen satts till utmätningsman, så ock å den, som enligt särskilda stadganden om indrivning av kommunalutskylder, allmänna avgifter med mera eller om indrivning och redovisning av böter av utmätningsman erhållit i uppdrag att verkställa indrivning eller utmätning; dock skall ersättning av allmänna medel ej utgå för vad exekutionsbetjänt i stad, som icke lyder under landsrätt, tillgriper och förskingrar av stadens medel.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1926, men skall icke äga tillämpning i avseende å tillgrepp och förskingring, som dessförinnan skett.

Förslag

till

Lag om ersättning till polisman för skada å kläder.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Har polisman under utövning av sin tjänst fått sina kläder sönderrivna eller eljest skadade, äge rätt till ersättning härför av statsverket eller, om polismannen är anställd i polisdistrikt, vilket utgöres av stad eller av köping, som enligt särskild bestämmelse är pliktig att bekosta för köpingen erforderlig polispersonal, samt skadan ej inträffade under tjänstgöring, som polismannen jämlikt 5, 6 eller 7 § i lagen om polisväsendet i riket haft att fullgöra utom det område, för vilket han är anställd, av polisdistriktet.

Länsstyrelsen bestämme det ersättningsbelopp, som må tillkomma polismannen. Ansökning om ersättning må icke ske senare än tre månader efter det skadan skedde, där icke sökanden visar laga förfall, och skall vara åtföljd av utredning angående skadans uppkomst och värde.

Beslut om ersättning, varom ovan sägs, gånge i verkställighet ändå att det icke vunnit laga kraft. Skriftligt besked om beslutet skall, där det begäres, utan avgift tillhandahållas ersättningssökanden.

2 §.

Har skada, som i denna lag sägs, orsakats genom brottslig gärning, pröve domstolen i samband med åtal för den brottsliga gärningen, på yrkande av allmän åklagare, om och intill vilket belopp tilltalad, som orsakat skadan, skall återgälda statsverket eller polisdistrikt ersättning, som enligt denna lag utgivits eller kan komma att utgivas.

3 §.

Närmare föreskrifter angående tillämpningen av denna lag meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1926, från och med vilken dag lagen den 30 mars 1920 om ersättning i vissa fall av allmänna medel till polisman för skada å kläder skall upphöra att gälla.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 16 mars 1925.

Närvarande:

justitierådet SVEDELIUS,
regeringsrådet PALMGREN,
justitierådet CHRISTIANSSON,
justitierådet ALEXANDERSON.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 20 februari 1925, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upprättade förslag till

1) *lag om tillämplighet å vissa polismän av föreskrifter angående fjärdingsmän;*

2) *lag om ändrad lydelse av 17 kap. 11 § handelsbalken;*

3) *lag om ändrad lydelse av 4, 162 och 163 §§ utsökningslagen;*

4) *lag om ändrad lydelse av 23 § i förordningen den 10 augusti 1877 om nya utsökningslagens införande och vad i avseende därå iakttagas skall;*

5) *lag om ändring i vissa delar av lagen den 10 juli 1899 om ersättning av allmänna medel i vissa fall för skada, som förorsakats av ämbets- eller tjänsteman;*

6) *lag om ersättning till polisman för skada å kläder.*

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av revisionssekreteraren Sven Lawski.

I anledning av förslagen avgåvos följande yttranden.

Förslaget till lag om tillämplighet å vissa polismän av föreskrifter angående fjärdingsmän.

Lagrådet lämnade detta förslag utan anmärkning.

Förslaget till lag om ändrad lydelse av 17 kap. 11 § handelsbalken.

Lagrådet:

Det är i allmänhet en vansklig åtgärd att i ett lagrum med den ålderdomliga prägel, som utmärker det förevarande, och vars räckvidd kan vara underkastad meningsskiljaktighet i flera avseenden, infoga i kompletterande eller förtydligande syfte — möjligen obestämt vilketdera — specialbestäm-

melser för ett visst område. I förevarande fall torde emellertid en dylik åtgärd icke kunna undvikas, och det lärer icke behöva befaras, att densamma skall missuppfattas att innebära något prejudicierande i fråga om lagbudets rätta förstånd i övrigt. Men om ett stadgande om förmånsrätt för fordringar hos utmätningsmän och deras substitut här införes, torde det vara nödvändigt att giva detta en sådan avfattning, att det kommer att gälla jämväl fordringar hos dem, som särskilt förordnats att hålla exekutiv auktion eller att verkställa fördelning av köpeskilling. Detta kunde förslagsvis ske sålunda, att i första stycket orden »och dem, som i deras ställe äro satte» utbyttes mot »och andra, som äga att med utsökningsmål taga befattning» samt orden »eljest fått deras uppdrag att verkställa indrivning eller utmätning» mot »fått utmätningsmans uppdrag att verkställa indrivning». En motsvarande jämkning skulle i så fall ske även i sista punkten av stycket.

Lagrådet hemställer, att förslaget måtte omredigeras i nu nämnd riktning.

Förslaget till lag om ändrad lydelse av 4, 162 och 163 §§ utsökningslagen.

162 §.

Lagrådet:

Med de föreslagna ändringarna i denna och nästföljande paragraf har åsyftats, att förslagets allmänna grundsats att befria stadsfogde från ansvar för fel och försummelser, begångna i utmätningsärende av den, han med stöd av 4 § i visst fall satt till utmätningsman i sitt ställe, skall vinna tillämpning jämväl å den i de förevarande lagrummen särskilt reglerade ansvarigheten för dröjsmål utöver viss lagbestämd tid med utmätningsärendes fortdrivande, vilken ansvarighet inträder, därest dröjsmålet ej visas bero på anstånd, som utmätningsborgenären lämnat gäldenären, eller på hinder, som ej kunnat förekommas och som vederbörligen antecknats i dagboken. I nu nämnda syfte har i första stycket av denna paragraf ordet »dröjsmålet» ändrats till »hans dröjsmål» för att utmärka, att enligt förslaget dröjsmålet måste kunna läggas stadsfogden själv, ej hans substitut till last. I ersättning för den sålunda bortfallna rätten att hålla stadsfogden ansvarig för substitutets dröjsmål har i det nya tredje stycket i paragrafen det tillagts borgenären rätt att av substitutet utkräva ansvarighet, varom paragrafen stadgar. Därjämte har 163 §:s lydelse jämkats att för där avsedda fall erhålla en mot nu angivna ändringar svarande innebörd.

Vid avfattningen av de föreslagna ändringarna i 162 § torde emellertid knappast hava tillräckligt beaktats angelägenheten av att vid en uppdelning av ansvarigheten å stadsfogden och hans substitut fördelningen blir fullt rättvis utan försämrande av de gynnsamma betingelser i övrigt för ansvarighetens utkrävande, som gällande lags bestämmelser tillförsäkra utmätningsborgenären. Denne behöver för närvarande endast hänvisa till det faktum att den lagbestämda tiden förlupit utan att utmätning och eventuellt försäljning företagits. Det i lagen omförmälda »dröjsmålet» är därmed konstaterat.

Förslagets stadganden åter torde böra tolkas antingen så, att därest stadsfogde, efter det utmätningsansökan till honom ingivits, satt annan i sitt ställe att handlägga ärendet, utmätningsborgenären, om han vill av en av dem utkräva den i paragrafen stadgade ansvarigheten, har att åberopa och styrka, att det förelupna dröjsmålet ligger just denne till last, eller ock så, att den, som av stadsfogden mottagit uppdrag att handlägga ärendet, därmed övertagit den ansvarighet, varom här är fråga. I förra fallet pålägges utmätningsborgenären en bevisbörda, som icke står i överensstämmelse med lagrummets hela läggning och syfte. I senare fallet sättes stadsfogden i tillfälle att å substitutet överflytta ansvaret jämväl i fall, där detta även från förslagets utgångspunkt icke borde få ske. En utväg till undvikande av nu berörda olägenheter synes vara att bibehålla första stycket i paragrafen vid dess nuvarande lydelse samt i det nya tredje stycket såsom villkor för ansvarighetens överflyttande från stadsfogden till substitutet stadga, att överlämnandet av utmätningsärendet till substitutets vidare handläggning skall hava ägt rum på ett tidigt stadium, exempelvis sist andra söckendagen efter det stadsfogden mottagit de i 54 och 56 §§ omförmälda handlingarna.

Såsom villkor för att substitutet skall äga till sitt fredande åberopa hinder, som han ej kunnat förekomma, stadgar förslaget, att hindret skall hava omedelbart anmälts för stadsfogden, vilken uppenbarligen förutsättes hava att genast anteckna det anmälda hindret i sin dagbok. Bevisskyldigheten för att anmälan gjorts och när det skett åligger substitutet. Göres anmälan blott muntligen och föranleder den av något förbiseende ej genast anteckning i stadsfogdens dagbok, blir denna bevisskyldighet ej lätt att uppfylla. Emellertid är det uppenbart, att, såsom departementschefen framhållit, det föreliggande förslagets upphöjande till lag måste medföra anordningar för en väsentligt skärpt kontroll över utmätningsmäns substitut. Bland andra åtgärder torde väl härvid ifrågakomma, att den skyldighet för stadsfogdes substitut att föra dagbok och insända utdrag därav till stadsfogden, vilken för närvarande jämlikt 5 § i kungörelsen om landsfiskals och stadsfogdes dagbok i utsökningsmål m. m. den 14 december 1917 är beroende av stadsfogdens föreskrifter, närmare regleras och göres till en ovillkorlig, dylika substitut städse åvilande förpliktelse. Bestämmer man sig härför, kan i tredje stycket av förevarande paragraf stadgas, att åberopat hinder skall för att lända substitutet till ursäkt genast ej blott antecknas i dagbok, som av substitutet föres, utan ock genom utdrag av boken meddelas stadsfogden. En sådan föreskrift synes vara såväl i substitutets intresse som ock ägnad att främja god ordning och utmätningsborgenärens bästa.

Lagrådet hemställer, att paragrafen omarbetas i enlighet med vad sålunda erinrats.

Förslaget till lag om ändrad lydelse av 23 § i förordningen den 10 augusti 1877 om nya utsökningslagens införande och vad i avseende därå iakttagas skall.

Lagrådet:

I den föreslagna lydelsen av punkt 1. i förevarande lagrum har ej omnämnts, att magistraten ej äger uppdraga åt annan att försälja fast egendom eller fördela köpeskillingen för sådan egendom. I fråga om försäljningen får väl förhållandet anses framgå av stadgandet i punkt 4., att auktion å fast egendom skall förrättas av magistraten, ehuruväl detta stadgandes syfte hittills blott varit att utmärka, att förrättningen ej tillhör överexekutors behörighetsområde. Och då av magistratens nämnda befattning med auktionen utan uttryckligt lagstöd ansetts följa motsvarande befattning med köpeskillingens fördelning, i kraft av vår utsökningsrätts allmänna grundsats att, där ej annat är särskilt stadgat, den som förrättat auktionen också har att verkställa fördelningen, kan ju punkt 4. jämväl anses innefatta ett förbud för magistraten att uppdraga denna förrättning åt annan. Då emellertid punkt 1. i sin hittillsvarande lydelse genom den där gjorda hänvisningen innefattat ett uttryckligt förbud för magistraten att i fråga om auktion å fast egendom och därå följande likvid sätta annan i sitt ställe, torde till förebyggande av varje missförstånd motsvarande fullständighet böra iakttagas i förslaget.

Det kan ifrågasättas, huruvida ej uttryckligen borde angivas, att magistratens substitut är underkastat samma ansvar som stadsfogdes substitut enligt utsökningslagen. I betraktande av att i det inledande stycket i förevarande lagrum stadgas, att magistraten har enahanda ansvar som stadsfogde, torde dock detta, åtminstone om förslaget till ändrad lydelse av 162 § utsökningslagen avfattas i väsentlig överensstämmelse med vad lagrådet ovan förordat, icke vara behövligt.

Förslaget till lag om ändring i vissa delar av lagen den 10 juli 1899 om ersättning av allmänna medel i vissa fall för skada, som förorsakats av ämbets- eller tjänsteman.

6 §.

Lagrådet:

Enligt lagrådets uppfattning torde ifrågavarande lag redan efter sin nuvarande lydelse äga tillämpning med avseende å tillgrepp och förskingring av den, som jämlikt 3 § första stycket utsökningslagen av Konungens befallningshavande förordnats till utmätningsman, liksom av sådan av överexekutor särskilt förordnad förrättningsman, som omtalas i andra stycket av samma paragraf. Däremot synes den, som med stöd av 4 § utsökningslagen blivit av stadsfogde satt till utmätningsman i hans ställe, icke kunna anses inbegripen under förevarande lags stadganden, såsom de nu äro avfattade, och

lika litet lärer under dessa låta sig hänföra en av magistrat i dess ställe jämlikt 23 § 1. promulgationslagen till utsökningslagen förordnad utmätningsman. Slutligen synes otvivelaktigt, att under lagen om statsansvar för närvarande icke falla de personer — fjärdingsmän och exekutionsbetjänter — vilka enligt restindrivningsförordningen eller förordningen om indrivning och redovisning av böter erhållit uppdrag att verkställa indrivning av utskylder och allmänna avgifter m. m. eller böter. Då nu, i samband med begränsning av utmätningsmännens ansvarighet för sina substituts åtgöranden, åsyftas en utvidgning av statens ersättningsskyldighet, så att denna skulle komma att omfatta tillgrepp och förskingring av personer, tillhörande samtliga ovannämnda grupper av befattningshavare, har det, till undanröjande av varje ovisshet för framtiden, ansetts lämpligt att i denna paragraf, vilken innehåller en uppräkning av dem, som ansetts böra i förevarande avseende likställas med ämbets- eller tjänsteman i 1 §, uttryckligen omnämna jämväl den här ovan först angivna gruppen. En sådan anordning synes visserligen kunna godtagas. Måhända vore dock lämpligare, om man här i stället för hänvisningen till 3 och 4 §§ utsökningslagen använde ett allmännare uttryckssätt, varigenom, utan att fullständigheten bleve lidande, det lämnades oavgjort, om den första gruppen vore att hänföra under denna eller under 1 §. Förslagsvis kunde föreskrivas, att vad förut i denna lag finnes stadgat om ämbets- och tjänsteman skall i tillämpliga delar gälla i avseende å envar annan, som enligt 1 kap. utsökningslagen eller 23 § promulgationslagen till samma lag äger att med utsökningsmål taga befattning. Härefter skulle oförändrat följa vad i förslaget säges om den sista av ovan omförmälda grupper.

Bibehålles anordningen i förslaget oförändrad, synas emellertid till vinnande av erforderlig fullständighet böra här uttryckligen omnämnas jämväl sådan särskilt förordnad förrättningsman, som avses i § 3 andra stycket i utsökningslagen, ävensom sådan utmätningsman, som enligt nyssnämnda lagrum i promulgationslagen magistrat äger att i visst fall sätta i sitt ställe.

Förslaget till lag om ersättning till polisman för skada å kläder.

Lagrådet:

Det förslag till lag om ersättning i vissa fall av allmänna medel till polisman för skada å kläder, som den 31 december 1919 remitterades till lagrådet, avsåg enligt sin formulering att bereda sådan ersättning åt *fjärdingsman* eller annan på landsbygden annorstädes än i köping, som bestrider kostnaderna för sitt polisväsende, anställd *polisman*, då denne under *tjänsteutövning* fått sina kläder sönderrivna eller skadade.

Vid granskningen av förslaget den 22 januari 1920 anmärkte lagrådet, att det sätt, varpå man däri bestämt de till ersättning berättigade, ej fullt klart angåve, vad förslaget härutinnan åsyftade. Genom att fjärdingsman omnämndes på sätt som skett framkallades i viss mån den uppfattningen, att endast polismän, som närmast vore att jämställa med fjärdingsmän, såsom

konstaplar och likställda, kunde ifrågakomma till ersättning. Men även landsfiskaler och landsfogdar hade skyldighet att göra polistjänst, enligt vad närmare angåves i vederbörande instruktioner. Då ersättning syntes böra utgå till alla dem, som under utövning av polistjänst råkade ut för skada å sina kläder, borde även nyssnämnda och med dem i tjänsteställning jämförliga polismän vara berättigade till ersättning för sådan skada, för så vitt den uppkomme under utövning av polistjänsten.

Även i avseende å frågan, under vilka omständigheter skada skulle hava uppkommit för att grundlägga ersättningsrätt, föranledde förslaget en anmärkning från lagrådets sida. Under framhållande, att av departementschefens yttrande till statsrådsprotokollet syntes framgå, att skadeersättning skulle utgå allenast om skadan tillskyndats genom brottslig gärning, anförde lagrådet, att det kunde anses tveksamt, huruvida förslagets avfattning föranledde en sådan tolkning. Någon anledning till en dylik inskränkning i ersättningsrätten ansåge lagrådet i varje fall ej föreligga. Den grundläggande synpunkten borde vara, att en polisman, som för ett nitiskt utövande av sin polisverksamhets olika tjänstegrenar måste utsätta sig för risken att få sina kläder skadade, skulle hava visshet att få dylik skada ersatt utan omgång. Däremot skulle ersättningsrätten icke sträcka sig till skada, som ej uppstode under utövning av själva polistjänsten. Såsom exempel å dylik skada, för vilken ersättning icke skulle utgå, anförde lagrådet skada å fjärdingsmans kläder, som uppstode vid överfall å denne vid indrivning av böter.

Förslaget omarbetades med iakttagande av de av lagrådet sålunda framställda anmärkningarna. Härvid bestämdes lagens tillämplighetsområde på det sätt, att rätt till ersättning av allmänna medel tillerkändes *polisman* — frånsett sådan anställd i stad eller i köping, som bestrider kostnaderna för sitt polisväsen — vilken under utövning av *polistjänst* fått sina kläder sönderrivna eller eljest skadade. Förslaget blev i denna avfattning av riksdagen antaget, varefter utfärdades den i ämnet gällande lagen av den 30 mars 1920.

Syftemålet med det nu remitterade förslaget, som i sak innefattar en omarbetning av vissa delar av 1920 års lag, har angivits vara, att såsom en följd av att — enligt förslaget till lag om polisväsendet i riket — städer och vissa köpingar skulle uttryckligen förklaras pliktiga att vidkännas kostnaden för sitt polisväsen, fastslå, att denna princip äger tillämpning jämväl i avseende å polismans rätt till ersättning för skada å kläder.

Utöver vad sålunda skett har i departementschefens anförande till statsrådsprotokollet frågan om den nu föreslagna lagens tillämplighetsområde icke berörts, vare sig såvitt angår de till ersättning enligt lagen berättigade personerna eller beträffande de omständigheter, varunder skada skall hava uppkommit för att grundlägga rätt till ersättning.

Vad angår de till ersättning berättigade personerna, måste det antagas vara förslagets mening, att landsfiskal och landsfogde fortfarande skola inbegripas under lagen och följaktligen såsom hittills äga rätt till ersättning i förevarande hänseende. I överensstämmelse härmed måste det jämväl antagas, att den utvidgning av området för lagens tillämplighet, som följer

av uteslutandet av den nuvarande 3 §, är avsedd att beröra icke blott poliskonstaplar och med dem huvudsakligen likställda utan även högre polisbefäl i stad såsom polismästare, polisintendent och stadsfiskal. Att uttrycket »polisman» i förevarande förslag är att tolka såsom inbegripande jämväl det högre polisbefälet kan möjligen — vid jämförelse med det samtidigt föreliggande förslaget till lag om polisväsendet i riket, där samma uttryck närmast synes åsyfta den lägre polispersonalen — förefalla i viss mån tveksamt. Genom användande av ett allmännare uttryck såsom t. ex. »polistjänsteman» eller »någon, som tillhör polispersonalen» synes anledning till dylik tvekan kunna undanröjas. Vidtages en sådan omredigering, skulle därav föranledas vissa andra jämkningar i 1 § liksom i lagens rubrik.

Beträffande de omständigheter, varunder skada skall hava uppstått för att grundlägga rätt till ersättning, har i det remitterade förslaget vidtagits den ändring i förhållande till gällande lag, att det nu förekommande uttrycket »under utövning av polistjänst» utbytts mot »under utövning av sin tjänst». Med den verkställda ändringen lärer hava avsetts att bereda rätt till ersättning åt polisman även i det fall att han under tjänstgöring i utsökningsmål o. d. fått sina kläder skadade. I händelse den ifrågasatta utvidgningen anses böra vidtagas, torde dock den nuvarande lagens uttryck »under utövning av polistjänst» böra bibehållas och utvidgningen bringas till stånd genom ett särskilt tillägg. Mot det föreslagna nya uttrycket kan nämligen anmärkas bland annat, att detsamma vid tillämpning å det högre polisbefälet, vars verksamhetsområde innesluter åtskilligt annat än egentlig polistjänst, kunde komma att medföra rätt till ersättning i åtskilliga fall, där sådan rätt för landsfiskal och landsfogde hittills icke förelegat och knappast heller kan anses av omständigheterna i samma mån påkallad, som då fråga är om skada, ådragen under utövning av polistjänst i egentlig mening.

Det torde vara avsett, att därest skada, varom i denna lag är fråga, drabbar sådan polisman, som jämlikt 4 § i förslaget till lag om polisväsendet i riket i visst polisdistrikt anställts för hela rikets behov, sådan skada under alla förhållanden skall gäldas av statsverket. Detta står ock i överensstämmelse därmed, att enligt nämnda förslag statsverket skall helt bekosta dylik polispersonal. Med den formulering, förevarande paragraf erhållit, synes emellertid polisdistrikt, vilket utgöres av stad eller köping, som enligt särskild bestämmelse är pliktig att bekosta för köpingen erforderlig polispersonal, bliva ersättningsskyldigt i förhållande till sådan polisman i det fall att skadan inträffat under tjänstgöring *inom* det distrikt, för vilket han är anställd. En omredigering av stadgandet torde därför böra vidtagas.

Besvär över länsstyrelses beslut, som i lagen avses, falla uppenbarligen icke under bestämmelserna i kungörelsen den 12 december 1924 med föreskrifter angående fullföljd av talan i vissa besvärs- och anmärkningsmål m. m. utan skola fullföljas hos Kungl. Maj:t i statsdepartement. Vid sådan fullföljd skola enligt stadgandet i 2 § 4:o) av lagen om Kungl. Maj:ts regeringsrätt besvären upptagas och avgöras av regeringsrätten, så vitt fråga

är om ersättning av statsmedel. I sistnämnda lag finnes däremot icke någon föreskrift medförande befogenhet för regeringsrätten att upptaga besvär i hithörande mål, där ersättning skall utgå av polisdistrikt, varav följer, att sådana besvär skola upptagas och avgöras av Kungl. Maj:t i statsrådet. Då det icke lärer vara lämpligt och näppeligen heller är avsett, att målen ej skola i högsta instansen handläggas i samma ordning, samt målen enligt sakens natur synas böra upptagas av regeringsrätten, torde en föreskrift böra införas i regeringsrättslagen, varigenom besvär av ifrågavarande slag i samtliga fall komma att tillhöra regeringsrättens handläggning.

Ur protokollet:

A. V. Stenkula.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 mars 1925.

Närvarande:

Statsministern SANDLER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden OLSSON, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Efter gemensam beredning med cheferna för social- och finansdepartementen anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Nothin, lagrådets den 16 mars 1925 avgivna utlåtande över de den 20 februari 1925 till lagrådet remitterade förslagen till

1) lag om tillämplighet å vissa polismän av föreskrifter angående fjärdingsmän;

2) lag om ändrad lydelse av 17 kap. 11 § handelsbalken;

3) lag om ändrad lydelse av 4, 162 och 163 §§ utsökningslagen;

4) lag om ändrad lydelse av 23 § i förordningen den 10 augusti 1877 om nya utsökningslagens införande och vad i avseende därå iakttagas skall;

5) lag om ändring i vissa delar av lagen den 10 juli 1899 om ersättning av allmänna medel i vissa fall för skada, som förorsakats av ämbets- eller tjänsteman;

6) lag om ersättning till polisman för skada å kläder.

Efter redogörelse för utlåtandet anför föredraganden:

Vad först angår det under 1) anmärkta lagförslaget, vilket av lagrådet lämnats utan anmärkning, ber jag att få erinra om att, då riksdagen i skrivelse den 13 februari 1925 (nr 23) anmälde, att riksdagen bifallit Kungl. Maj:ts proposition den 12 december 1924 (nr 5) med förslag till lag om ändrad lydelse av 11 kap. 38 § rättegångsbalken, riksdagen tillika åberopade det av första lagutskottet den 6 februari 1925 (nr 4) över propositionen avgivna utlåtandet, vari utskottet framhållit, att en utvidgning av bestämmelserna i nyssnämnda lagrum icke endast i fråga om landet utan till äventyrs jämväl beträffande stad syntes vara förtjänt av övervägande.

Den utvidgning av lagrummet, som skulle kunna komma i fråga, skulle knappast kunna gå ut på annat än att man dels gåve ökat vitsord åt delgivningsbevis, utfärdat av fjärdingsman (polisman) på landet, och dels i en eller annan form medgåve vitsord åt dylikt bevis, utfärdat av underordnad polisman i stad.

De reformkrav, som sålunda framkommit, hava i viss mån beaktats redan i förevarande förslag, i det att i detsamma delgivningsbevis, utfärdade av de befattningshavare, som skola komma i stället för de nuvarande polismännen såväl i köpingar som på landsbygden i övrigt, föreslås skola erhålla samma vitsord som fjärdingsmans delgivningsbevis. Innan förslag till ytterligare

utvidgningar av ifrågavarande lagrum kan framläggas, erfordras utredning i ämnet. Frågan om igångsättande av sådan utredning torde böra tagas under övervägande, då förslaget till lag om polisväsendet i riket vunnit behandling.

Mot att på sätt lagrådet föreslagit ytterligare fullständiga föreskrifterna i 17 kap. 11 § handelsbalken och statsansvarighetslagen synes mig icke något vara att erinra. Jag har därför i enlighet med vad lagrådet hemställt låtit vidtaga för nämnda ändamål nödiga ändringar i de under 2) och 5) anmärkta lagförslagen.

Det under 3) upptagna lagförslaget har av lagrådet lämnats utan anmärkning, så vitt det avser 4 och 163 §§ utsökningslagen, medan beträffande 162 § samma lag vissa ändringar föreslagits. Medan sålunda enligt det remitterade förslaget utmätningssökande skulle äga att föra talan mot stadsfogdes substitut när helst stadsfogde, som satt annan i sitt ställe, kunde leda ansvaret ifrån sig genom att visa, att för utmätningen mött hinder, som han ej själv kunnat förekomma, eller att inträffad skada helt och hållet eller till någon del icke uppkommit genom stadsfogdens dröjsmål, föreslås av lagrådet, att stadsfogde skall vara helt befriad från ansvar enligt förevarande paragraf och ansvarigheten i stället åvila substitutet, därest stadsfogden överlämnat visst utmätningsärende till substitutet senast å andra söckendagen efter det stadsfogden mottagit de i 54 och 56 §§ utsökningslagen omförmälda handlingarna. Skulle åter stadsfogden icke hava iakttagit denna frist, skulle liksom nu ansvarigheten åvila honom jämväl i fall, då verkställigheten fördröjts i följd av hinder, som substitutet men ej stadsfogden själv kunnat förhindra. Vid ombyte av substitut skulle likaledes, därest förrättnings verkställande överlämnats till det senare substitutet efter nyssnämnda frists utgång, ansvarigheten vara densamma som enligt gällande lag. Slutligen skulle enligt lagrådets förslag föreburet hinder kunna av substitutet till befrielse åberopas allenast, om substitutet ej blott gjort anteckning om hindret i av honom förd dagbok utan även genom utdrag av nämnda dagbok lämnat utmätningsmannen meddelande om detsamma, medan i det remitterade förslaget en muntlig anmälan ansetts tillräcklig.

Mot det remitterade förslaget kan anmärkas, att det icke omedelbart angiver, huruvida ersättningstalan skall föras mot stadsfogden eller substitutet; mot lagrådets förslag kan anmärkas, att det för vissa fall bibehåller det utvidgade ansvar för substitut, som förevarande lagstiftning avser att borttaga.

Då man väl måste antaga, att sistberörda fall skola bliva relativt sällsynta, har jag emellertid funnit mig icke böra motsätta mig ett godtagande av lagrådets förslag. Dock har det synts mig oegentligt att redan i utsökningslagen tala om substitutets dagbok, om vars förande, på sätt lagrådet antytt, föreskrifter torde böra utfärdas i administrativ ordning. Den risk, substitutet skulle löpa genom att en muntlig anmälan icke an-

tecknades i stadsfogdens dagbok och sedermera till äventyrs ej kunde mot stadsfogdens bestridande styrkas, torde väsentligen försvinna, om skyldighet för substitutet att göra skriftlig anmälan om hindret stadgas.

I enlighet med vad jag sålunda anfört har jag låtit omarbeta förevarande paragraf, som därvid avfattats så, att tvekan ej kan råda om att det nya tredje stycket blir tillämpligt jämväl å sådant substitut, som magistrat jämlikt 23 § under 1 i promulgationslagen till utsökningslagen satt till utmätningsman.

Vad lagrådet anmärkt i fråga om det under 4) upptagna lagförslaget har iakttagits.

Beträffande det under 6) anmärkta lagförslaget har lagrådet anmärkt, att det vid jämförelse med det samtidigt föreliggande förslaget till lag om polisväsendet i riket möjligen kunde förefalla i viss mån tveksamt, huruvida uttrycket »polisman» vore att tolka såsom inbegripande jämväl det högre polisbefälet. Då nämnda uttryck är hämtat från den gällande lagen i ämnet och där, såsom lagrådet omnämnt, anses innefatta även det högre polisbefälet, skulle behov att utbyta detta uttryck mot ett annat förefinnas endast om förslaget till lag om polisväsendet i riket kunde anses inlägga en ny och mera inskränkt betydelse i uttrycket »polisman». Detta är emellertid icke fallet. Ett utbyte torde alltså av dylik anledning icke vara påkallat, men skulle i annat avseende kunna giva anledning till missförstånd. Det skulle nämligen efter ett sådant utbyte kunna bliva tvivelaktigt, huruvida stadgandet i sistberörda förslags 2 § 1 st., enligt vilket i stad för egentlig polisverksamhet polismän skola anställas, skulle innefatta, att jämväl högre polisbefäl skulle där anställas.

Vad lagrådet i övrigt anmärkt mot ifrågavarande lagförslag har iakttagits.

Likaledes har, med iakttagande av en av lagrådet framställd anmärkning, särskilt förslag till lag om ändrad lydelse av 2 § 4:o) i lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt utarbetats.

Föredraganden uppläser härefter de i enlighet med vad sålunda anförts avfattade lagförslagen, vilka utgöras av förslag till

1) lag om tillämplighet å vissa polismän av föreskrifter angående fjärdingsmän;

2) lag om ändrad lydelse av 17 kap. 11 § handelsbalken;

3) lag om ändrad lydelse av 4, 162 och 163 §§ utsökningslagen;

4) lag om ändrad lydelse av 23 § i förordningen den 10 augusti 1877 om nya utsökningslagens införande och vad i avseende därå iakttagas skall;

5) lag om ändring i vissa delar av lagen den 10 juli 1899 om ersättning av allmänna medel i vissa fall för skada, som förorsakats av ämbets- eller tjänsteman;

6) lag om ersättning till polisman för skada å kläder; samt

7) lag om ändrad lydelse av 2 § 4:o) i lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt;

och hemställer föredraganden, att nämnda förslag måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Arvid Torold.

Stockholm, K. L. Beckmans Boktr., 1925.